

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaromíra Klepše, soudce JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila a soudkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové ve věci

žalobce: **Bezmezná Mezná z.s.**, IČO: 198 67 131
sídlem Mezná 79, 405 02 Hřensko
zastoupen advokátkou JUDr. Janou Marečkovou
sídlem Křenova 11/483, 160 00 Praha 6

proti
žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**
sídlem Vršovická 1442/65, 100 00 Praha 10

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem spočívajícím ve schválení zásad péče
o Národní park České Švýcarsko pro období 2025 až 2041 protokolem z 18. 12. 2024

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů.
- III. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů.

Odůvodnění:

1. Základ sporu.

1. Jádrem sporu je otázka, zda se žalovaný dopustil vůči žalobci nezákonného zásahu schválením Zásad péče o Národní park České Švýcarsko pro období 2025 až 2041 (dále „**Zásady péče**“) prostřednictvím protokolu z 18. 12. 2024 dle § 38a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále „**ZOPK**“).
2. Dne 25. 3. 2022 udělil žalovaný souhlas s vydáním oznámení o možnosti seznámit se s návrhem Zásad péče o Národní park České Švýcarsko pro období 2022 až 2041 (dále „**návrh Zásad péče**“) zpracovaným Správou Národního parku České Švýcarsko (dále „**Správa**“). Správa následně 29. 4. 2022 dle § 38a odst. 3 ZOPK oznámila možnost seznámit se s příslušným návrhem ve lhůtě do 10. 7. 2022 a uplatnit k němu připomínky. Po vypořádání připomínek Správa dle § 38a odst. 4 ZOPK upravený návrh Zásad péče dohodla s Radou Národního parku České Švýcarsko (dále „**Rada**“) na plenárním zasedání konaném 27. 6. 2024 a 5. 12. 2024, a Správa jej poté 10. 12. 2024 zaslala žalovanému ke schválení. Žalovaný Zásady Péče dle § 38a odst. 6 ZOPK protokolem z 18. 12. 2024 schválil, uložil je v Ústředním seznamu ochrany přírody a předal je dotčeným obcím a krajům.
3. Žalobce uplatnil 11. 11. 2024 připomínky vůči návrhu Zásad péče, a Správa jej dopisem z 25. 11. 2024 informovala, že v současné době již nelze připomínky proti návrhu uplatnit.

2. Průběh soudního řízení.

4. Žalobce v žalobě úvodem poznamenal, že je spolkem působícím na území Národního parku České Švýcarsko od roku 2023 (dále také „**NPČŠ**“), vznikl v reakci na požár v tomto parku v roce 2022 a je věcně legitimován k podání žaloby.
5. Vůči Zásadám péče namítl, že neobsahují popis základních cílů stanovených právními předpisy, které je nutné péčí saturovat. Nelze ani zjistit, zda jsou funkce zachovány, neboť Zásady péče neobsahují popis současného stavu ekosystémů, tzn. zaměřují se pouze na tzv. přirozenost podle metodiky. Žalobce k tomu poznamenává, že na místech, na kterých jsou deklarovány přirozené lesní ekosystémy, se nachází pouze suché lesy. Správně by tak Zásady péče měly zmapovat reálný stav ekosystémů, a teprve pak jej vyhodnotit a nastavit potřebnou péči o území.
6. Dle žalobce byl porušen § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, neboť Zásady péče nezachovávají přirozené funkce ekosystémů a zaměřují se pouze na dlouhodobé cíle; není tak zaručen trvale udržitelný rozvoj území. Žalobce dodal, že žalovaný nezpracoval vědeckou literaturu o funkcích lesa včetně té klimatické, což by jinak muselo mít na péči v NPČŠ vliv.
7. Trvalá péče je navíc deklarována pouze na 20 % území, což je v rozporu se stávající zonací území i s trvale udržitelným rozvojem. Pokud jde o zonace, žalobce rovněž namítá, že Zásady péče jsou platné do roku 2041, avšak zonace toliko do roku 2035 – zásady tedy v budoucnu nebudou zonaci odpovídat. Také protipožární opatření jsou členěna podle zonace neodůvodněně, neboť obec Mezná sousedí s přírodní zónou a odstranění suchého dřeva bude provedeno v nedostatečné vzdálenosti.

8. Žalobce pak uvádí, že Zásady péče měly být znovu projednány v rámci připomínkového řízení dle § 38a ZOPK, neboť Správa v průběhu procesu schvalování změnila materiální podmínky návrhu, přestože připomínkové řízení skončilo ještě před požárem parku.
9. Žalobce proto žádá, aby soud konstatoval, že schválení Zásad péče představuje nezákonný zásah, a uložil žalovanému protokol o schválení zásad z 18. 12. 2024 zrušit, o této skutečnosti informovat obce a kraje a odstranit Zásady péče z Ústředního seznamu ochrany přírody.
10. Soud vyrozuměl dle § 34 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“), Ústecký kraj, Město Rumburk, Město Varnsdorf, Statutární město Děčín, Město Chřibská, Město Krásná Lípa, Obec Doubice, Obec Hřensko, Obec Janov, Obec Jetřichovice, Obec Růžová, Obec Srbská Kamenice a Obec Staré Křečany o probíhajícím řízení a vyzval je ke sdělení, zda budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Žádná obec ani město toto právo neuplatnily. Soud dále na své úřední desce vyvěsil tutéž výzvu adresovanou neurčitému okruhu osob jako možným osobám zúčastněným na řízení. Na tuto výzvu zareagovala pouze jedna osoba, a to M. D. dne 16. 7. 2025, ale učinil tak několik měsíců po uplynutí stanovené lhůty, a jelikož nepožádal o její prominutí, soud usnesením z 21. 7. 2025 vyslovil, že není osobou zúčastněnou na řízení.
11. Žalovaný ve vyjádření k žalobě nejprve zrekapituloval proces schválení Zásad péče, vyzdvihl jejich význam a uzavřel, že dokument je v souladu se zákonem i metodickým pokynem. Dále upozornil, že žalobce není k podání žaloby aktivně legitimován, neboť zásah do svých práv vyložil toliko hole a nekonkrétně. Nebyly tak splněny podmínky k poskytnutí ochrany před nezákonným zásahem stanovené § 82 s. ř. s. Žalobce toliko obecně odkazuje na právo na bezpečnost a dobré životní podmínky s ohledem na nedostatečná protipožární opatření. Žalobce však nikterak nedokládá, že Zásady péče povedou k omezení práva na příznivé životní prostředí, resp. vzniku dalších požárů. Naopak způsob hospodaření nebyl důvodem vzniku a šíření požáru v roce 2022, a ani žalobcem navrženými opatřeními (odklizení dřeva) by nedošlo k jeho odvrácení. Hasičský záchranný sbor (dále jen „HZS“) navíc při jednání Rady 5. 12. 2024 potvrdil, že jeho připomínky byly uspokojivě projednány. Strategie konkrétních protipožárních opatření bude obsažena v samostatném dokumentu a smyslem zásad péče o národní parky nejsou otázky protipožární ochrany; ty jsou svěřeny jiným státním orgánům. Žalovaný s odkazem na judikaturu správních soudů dodal, že správní soud není příslušný k tomu, aby přezkoumával správnost zásad péče po odborné stránce a hodnotil vhodnost nebo nevhodnost jednotlivých navrhovaných opatření. Takové úvahy přísluší pouze odborným orgánům ochrany přírody, a pokud nevybočí z mezí stanovených zákonem, správnímu soudu nenáleží do jejich činnosti zasahovat. Pokud jde o zonaci daného území, zákon nestanoví, že zásady péče a zonace území musí být nutně schváleny na totožné časové období. Navíc oba instrumenty nejsou v rozporu, neboť u zásad péče jde o dlouhodobý cíl péče o národní parky, zatímco u zonací je třeba nastavit péči podle současného stavu ekosystémů.
12. Pokud jde o proces projednání návrhu, přestože bylo po požáru v roce 2022 při jednání mezi zástupci obcí, Správou a žalovaným přislíbeno přepracování návrhu Zásad péče tak, aby reflektoval zkušenosti z požáru, z následných jednání vyplynulo, že není třeba zpracovat zcela nový návrh, neboť již původní návrh byl dostatečný co do prevence požárů a již v původních připomínkách byla uplatněna námitka stran požárů, a na základě této námítky bylo možné návrh upravit. V případě, že by došlo k vytvoření nového návrhu, výrazně by se nelišil od původního návrhu.

13. Žalovaný dále uvedl, že Správa již od vzniku NPČŠ zahájila přeměnu člověkem významně pozměněných lesních ekosystémů na tzv. přírodě blízké smíšené lesy, zejména prostřednictvím těžby. Po namnožení lýkožrouta smrkového v roce 2018 Správa od těchto zásahů upustila, neboť pokračování by vedlo k totální destrukci lesních ekosystémů. Většina kůrovcem napadených lesů tak byla ponechána bez dalších zásahů k samovolnému vývoji vyjma bezpečnostních těžeb. Správa rovněž v minulosti přijala celou řadu protipožárních opatření. Požár z roku 2022 vznikl zejména z důvodu vysoké teploty vzduchu, enormního sucha a omezených zdrojů hasební vody a rozšířil by se i v případě vytěžení a odvezení veškerého smrkového dřeva ponechaného na místě po kůrovcové gradaci, a to dokonce mnohem rychleji a na větší plochu, jak vyplývá ze studie *Jaké faktory ovlivnily vznik a šíření požáru v NP České Švýcarsko?* vypracované kolektivem autorů vedených prof. Hruškou. Žalovaný vyzdvihl, že ponechání dřevní hmoty k rozpadu je jedním z klíčových aspektů podpory a rozvoje přírodních procesů, jež patří mezi dlouhodobé cíle ochrany národního parku dle § 15 odst. 3 ZOPK, a podpora a ochrana přírodních procesů je i dlouhodobou prioritou z pohledu zájmů ochrany přírody. Umožnění samovolných procesů dle § 22a odst. 1 ZOPK a § 6 zákona o životním prostředí nelze vnímat jako proces způsobující ekologickou či finanční újmu.
14. Žalobce v doplnění žaloby předeslal, že je aktivně legitimován k podání žaloby, neboť jeho účel jakožto spolku spočívá v ochraně přírody, krajiny a životního prostředí. Zopakoval, že návrh Zásad péče měl být znovu připomínkován, neboť byl v průběhu schvalovacího procesu přepracován, zejména v rozsahu ochranných protipožárních zón v okolí obce Mezná. Dle žalobce je návrh Zásad péče sepsaný v roce 2022 nedostatečný a nereflektuje zkušenosti z ničivého požáru, který vznikl až po sepsání návrhu a jeho analýzy HZS. Tyto zkušenosti měly být reflektovány ve změnách dokumentu, jak slíbila tehdejší ministryně životního prostředí. Původní návrh nebyl dostatečný a v rozporu s enormním rizikem vzniku ničivého požáru Správa neučinila žádné preventivní kroky k zabránění šíření požáru, a to přes mnohá upozornění představitelů obcí na neprůchodnou síť protipožárních cest, nedostatek vody jako hasícího prostředku, nedostatečný monitoring „megatun“ hořlavého materiálu a nulovou sanaci enormní požární hmoty v těsné blízkosti obcí. Žalobce rovněž uvedl, že odborná studie prof. Hrušky, na niž odkazuje žalovaný, je odborně chybná, neboť skutečnou příčinou krutosti a rychlosti šíření požáru v roce 2022 bylo suché dřevo. Protipožární opatření přijatá v Zásadách péče jsou nedostatečná; žalobce zejména nesouhlasí s tím, aby suché dřevo bylo odklízeno podle zón, a Zásady péče by dle jeho názoru měly obsahovat opatření proti vzniku zásob suchého dřeva.
15. Dle žalobce Zásady péče nenaplní požadavky na zachování nebo zlepšení stavu ekosystémů dle § 38a ZOPK, čímž kromě porušení práva na životní prostředí porušují právo na včasné, úplné a pravdivé informace o životním prostředí. Zásady nikterak nepopisují stav ekosystémů (chybí zde data, fotografie apod.), proto nelze hodnotit jejich zachování nebo zlepšení a reagovat na nastavenou péči. Žalovaný přitom taková data k dispozici má. Žalobce odkázal na různé pasáže Zásad péče NPČŠ, které dle něho popisují určitý stav nebo opatření, ale není zřejmé, o jaké ekosystémy se jedná a jaký je jejich stav.
16. Žalobce souhlasí s tím, že přírodní procesy mají být v národních parcích zachovány, avšak v daném případě by jejich následkem byla devastace celého území; naopak změnou péče o lesní ekosystémy by se zastavilo usychání dřeva. Zásady péče navíc do činitelů, které jsou důležité pro stav ekosystémů, nezahrnují vyhodnocení plnění mimoprodukčních funkcí lesa (zejména vliv na klima), jejich obsah a jaký význam má jejich ztráta. S odkazem na důkazy

Fotografie území z roku 2018 a Fotografie území z roku 2023 žalobce dále uvedl, že do roku 2017 byla na území naplňována aktivní péče o lesy v kombinaci s jejich samoobnovou, a lesy tak mohly plnit svoje mimoprodukční funkce. Odlesněné plochy však vytváří enormní tepelný výkon, jak vyplývá z dokumentu *Efekt úhynu/ztráty vzrostlého lesa*, zpracovaného doc. RNDr. J. P., CSc. Žalovaný navíc dle žalobce účelově vykládá zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, tak, že žádný zásah do lesů národního parku není možný. Žalobce se naopak domnívá, že ochrana lesa prostřednictvím zásahů je kromě přírodních zón dovolena a povede k záchraně funkčních lesních ekosystémů (tedy i klimatu), nikoliv k jejich rozvratu. Žalobce rovněž zdůraznil, že dle žalovaného je gradace hmyzu přírodním činitelem, který podporuje a urychluje přírodní procesy, čímž *de facto* potvrzuje, že lesy byly bez jakékoliv snahy ponechány kůrovci k likvidaci.

17. Při jednání konaném 17. 7. 2025 oba účastníci řízení shrnuli obsah svých dosavadních podání. Žalobce nad rámec toho namítl, že v procesu připomínek přibyla do návrhu Zásad péče preventivní opatření proti požáru (s. 72-84). Toto doplnění však nebylo reakcí na uplatněné připomínky, ostatně opírá se o studii vypracovanou až po požáru, a veřejnost neměla možnost k němu uplatnit připomínky. V dokumentu obsahujícím vypořádání připomínek se tato změna nachází u připomínky města Krásná Lípa, ta však směřovala pouze k hašení požárů. Nová úprava se přitom dotýká života obyvatel blízkých obcí a je jisté, že by proti ní připomínky uplatnili. Pokud jde o koncepci péče, žalobce připustil, že smrkové monokultury možná nedokáží v současnosti přežít, pak ale neměly být převedeny takto náhle do bezzásahového režimu. Opakovaně se ohradil proti množství suchého dřeva, které může zůstat na území národního parku, a proti malé vzdálenosti, v níž se může zacházet od obytné zástavby. Zdůraznil, že přírodní zóna národního parku se nachází nedaleko obce Mezná, která byla požárem v roce 2022 přímo zasažena. Dále je přesvědčený, že je třeba změnit způsob péče o lesy, aby negenerovaly tolik hořlavého materiálu; právě dosavadní způsob péče ze strany Správy totiž vedl k požáru v roce 2022. V této souvislosti žalobce označil za nezákonnou celou úpravu vztahu ZOPK a zákona o lesích, poukazuje na to, že výluka obsažená v § 22a ZOPK se vůbec nevztahuje na zónu soustředěné péče o přírodu. Žalobce se též ohradil proti kvalitě studie vypracované týmem vedeným prof. Hruškou, neboť její autoři neměli potřebnou odbornost, studie sama trpí vnitřními rozpory a odporuje logice a přírodním zákonům a vznikla nebyvale rychle. Žalobce uznal, že po požáru v roce 2022 Správa přistoupila k přijetí některých protipožárních opatření, ale jsou nedostatečná.
18. Žalovaný upozornil na to, obdobný případ posuzoval osmý senát městského soudu již 25. 6. 2025 a žalobu jedné z obcí zamítl. Zdůraznil, že veškeré změny návrhu Zásad péče odrážely uplatněné připomínky a že zákon nepočítá s opakováním připomínkového řízení. Výhrady vůči studii prof. Hrušky označil za nedůvodné a poukázal na to, že kdyby trpěla takovými nedostatky, jaké jí vyčítá žalobce, vznesla by se proti ní v odborné komunitě velká kritika, což se nestalo. Studie naopak posuzuje požár v širokých souvislostech, na rozdíl od vyjádření předložených žalobcem. Zároveň žalovaný připomněl, že požárům se podrobně věnují jiné dokumenty národního parku, nejsou k tomu určeny Zásady péče.
19. Soud následně poučil účastníky, že ve věcech, o nichž vede řízení o ochraně před nezákonným zásahem, žalovaný zpravidla nevede spis ve smyslu § 17 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, který by odrazil průběh správního řízení a sloužil jako podklad napadeného správního rozhodnutí, se kterým by se stěžovatel mohl seznámit dříve než v soudním řízení a reagovat na jeho obsah (rozsudek NSS č. j. 10 As 326/2022-88 z 23. 10. 2023

a rozhodnutí v něm citovaná). Soud si proto s účastníky řízení vyjasnil, které listiny jsou účastníkům známy a o jejich obsahu není sporu, a ty, u nichž panovaly nějaké pochybnosti, provedl jako důkaz.

20. Soud tak provedl při jednání tyto důkazy: 1) Úplný výpis z obchodního rejstříku týkající se žalobce. 2) Stanovy žalobce ze 7. 2. 2025. 3) Zápis ze zasedání žalobcovy valné hromady ze 7. 2. 2025. 4) Protokol o schválení Zásad péče z 18. 12. 2024. 5) Oznámení žalovaného o schválení Zásad péče z 19. 12. 2024. 6) Konečné znění Zásad péče (č. l. 4-63 soudního spisu). 7) Vypořádání připomínek k návrhu Zásad péče žalovaným. 8) Souhlas s vydáním oznámení o možnosti seznámit se s návrhem Zásad péče z 25. 3. 2022, včetně přílohy – návrhu Zásad péče. 9) Oznámení návrhu Zásad péče z 29. 4. 2022, včetně šesti příloh obsahujících návrh Zásad péče a mapy hranic. 10) Zápis z 31. plenárního zasedání Rady NPČS z 27. 6. 2024. 11) Zápis z 32. plenárního zasedání Rady NPČS z 5. 12. 2024. 12) Předání Zásad péče ke schválení z 10. 12. 2024, včetně přílohy – návrhu Zásad péče. 13) Studie *Jaké faktory ovlivnily vznik a šíření požáru v NP České Švýcarsko?* z listopadu 2022 (dále jen „**Studie faktorů ovlivňující požár z roku 2022**“). 14) Fotografie území národního parku z roku 2018 a 2023. 15) Záznam z jednání starostů obcí, ministryní životního prostředí a ředitelem Státního fondu životního prostředí z 18. 8. 2022 (dále jen „**Zápis z jednání z 18. 8. 2022**“). 16) Analýza okolností požáru Národním parku České Švýcarsko Hasičského záchranného sboru České republiky z 29. 9. 2022 (dále jen „**Analýza požáru z roku 2022**“). 17) Internetový článek *Výpočet experta: Požár v Českém Švýcarsku byl 5x horší, než kdyby Správa parku odklidila kalamitní smrky*.¹ 18) Dokument *Vedecko – odborný názor na štúdiu „Jaké faktory ovlivnily vznik a šíření požáru v NP České Švýcarsko?“ možnosti pri využívaní jej záverov v trestnoprávnej rovine* vypracovaný Mgr. Ing. I. Ch., Ph.D. (dále jen „**Faktory ovlivňující vznik a šíření požáru**“). 19) Internetový článek *I ve druhém roce po rozsáhlém požáru v národním parku České Švýcarsko patří prevence k prioritám. Příroda se obnovuje*.² 20) Webová prezentace *Opatření pro snížení rizika vzniku požárů přijatá v letech 2022 - 2024*.³
21. Naproti tomu soud neprovedl tyto navržené důkazy (důvody vysvětlí v další části rozsudku): 21) Odpověď Správy z 24. 11. 2014 k připomínkám žalobce. 22) Připomínky žalobce z k návrhu Zásad péče o Národní park České Švýcarsko. 23) Obžaloba J. L. z 8. 3. 2024. 24) Peněžní ohodnocení ekologické újmy ze ztrát podpůrných ekosystémových služeb z velkoplošného požáru smrkového lesa. 25) Dokument *Efekt úhynu/ztráty vzrostlého lesa na proudění vzduchu a dešťové srážky v regionu Plzeňského kraje, pro potřeby zodpovězení otázky, zda rozpad šumavských lesů může zasahovat do životního prostředí fyzické osoby* vypracovaný doc. RNDr. J. P., CSc. (dále jen „**Efekt úhynu/ztráty vzrostlého lesa**“). 26) Fotodokumentace okolí Rynartic v letech 2022 - 2024 od RNDr. B. P., Ph.D. 27) Návrh opatření obecné povahy o dočasném omezení vstupu do lesa na území Národního parku České Švýcarsko ze 17. 2. 2025. 28) Monitoring stavu a vývoje souší po kůrovcové kalamitě.⁴ 29) Metodika stanovení přirozenosti lesů v České republice.⁵

¹ <https://www.securitymagazin.cz/security/vypocet-experta-pozar-v-ceskem-svycarsku-byl-5x-horsi-nez-kdyby-sprava-parku-odklidila-kalamitni-smrky-1404070492.html>

² <https://www.npcs.cz/i-ve-druhem-roce-po-rozsahlem-pozaru-v-narodnim-parku-ceske-svycarsko-patri-prevence-k-prioritam>

³ https://www.npcs.cz/sites/default/files/prilohy/2024/07/240627_Pozarni_prevence_NPCS_Rada_NP.pdf

⁴ <https://www.npcs.cz/rocniky-spravy-np-ceske-svycarsko>

⁵ <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/priroda-a-krajina/zvlaste-chranena-uzemi/metodicke-materialy-a-ostatni-dokumenty/metodika>

22. Následně soud odročil jednání za účelem vyhlášení rozsudku na 24. 7. 2025.

3. Posouzení věci.

3.1. Podmínky soudního řízení.

23. Ust. § 82 s. ř. s. stanoví, že každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ v širším slova smyslu) správního orgánu, který není rozhodnutím a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný. Není-li byt' jen jediná z podmínek splněna, soud žalobu zamítne (k tomu srov. například rozsudek NSS č. j. 2 Aps 1/2005-65, č. 603/2005 Sb. NSS ze 17. 3. 2008).
24. Soud při přezkoumání tvrzeného zásahu vycházel ze skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí (§ 87 odst. 1 s. ř. s.).
25. K podmínkám řízení soud předesílá, že zásahová žaloba proti zásadám péče o národní park schváleným dle § 38a ZOPK je přípustná. K tomuto závěru došel NSS ve svém nedávném rozsudku č. j. 6 As 166/2023-56 z 26. 6. 2024. Zásady péče dle NSS představují výstup výkonu veřejné moci (vrchnostenské správy), který má podstatný dopad na stav životního prostředí a je (alespoň zčásti) bezprostředně závazný pro hospodaření s nemovitými věcmi ve vlastnictví státu. Zásady péče proto mohou být předmětem soudního přezkumu.
26. Zásady péče totiž slouží jako podklad pro zpracování dalších plánovacích dokumentů. V této rovině je nelze považovat za závazný akt vyvolávající právní účinky v právní sféře jednotlivců (adresátů veřejné správy). Zásady péče však slouží také jako podklad pro rozhodování orgánů ochrany přírody. V této rovině jsou pouze podkladovým aktem, jenž není absolutně závazný, nýbrž Správa z něj při výkonu své rozhodovací činnosti jakožto orgán ochrany přírody vychází. V tomto rozsahu se zásady péče dotýkají práv a povinností fyzických a právnických osob, ovšem nikoliv přímo, nýbrž zprostředkovaně skrze rozhodnutí Správy v konkrétní věci. Dále zásady péče závazným způsobem upravují péči o přírodní a krajinné prostředí, ekosystémy a jejich složky, kterou Správa přímo vykonává na pozemcích ve vlastnictví státu, k nimž jí náleží právo hospodaření. Závazným způsobem tedy rámcově upravují nevrchnostenskou správu. V tomto ohledu se jedná o akt interního charakteru, v němž se prosazuje řídicí pravomoc žalovaného. Zásady péče mohou být důvodem i záštitou určitého způsobu hospodaření na území národního parku, a nikoliv jen ze strany Správy při výkonu vlastnického práva státu. NSS proto shrnul, že schválení zásad péče je způsobilé přímo zasáhnout do práva na příznivé životní prostředí, byt' pouze v tom rozsahu, v němž bezprostředně zavazuje stát k určitému způsobu hospodaření s jeho nemovitými věcmi.
27. NSS popsal metodologii posuzování projednatelnosti zásahové žaloby v rozsudku č. j. 5 As 94/2023-26 z 19. 1. 2024. Povinností soudu je nejprve zjistit, v čem konkrétně žalobce nezákonný zásah spatřuje a zda jeho tvrzení odpovídají skutečnosti. Pokud je zjevné a nepochybné, že jednání popsané v žalobě nemůže být vzhledem ke své povaze, povaze jeho původce či jiným okolnostem zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s., i kdyby byla tvrzení žalobce pravdivá, musí být taková žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v myslitelném (plausibilním) tvrzení nezákonného zásahu (srov. rozsudky rozšířeného senátu NSS č. j. 6 As 108/2019-39, č. 4178/2021 Sb. NSS z 26. 3. 2021, bod 115, a č. j. 10 As 25/2020-61, č. 4435/2023 Sb. NSS z 20. 12. 2022, bod 47). V dalším

kroku (ještě před věcným posouzením podané žaloby) soud zkoumá, zda nejsou dány jiné důvody jejího odmítnutí. Tím je i nedostatek aktivní procesní (žalobní) legitimace žalobce. V tom případě soud žalobu odmítne podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

28. Žalobní legitimace je v případě zásahové žaloby dána již samotným tvrzením žalobce, že byl zásahem zkrácen na svých právech. Soud tedy nejprve zkoumá existenci tohoto tvrzení, nikoli jeho důvodnost, neboť to je otázkou věcné žalobní legitimace, tj. meritorního posouzení věci (srov. rozsudek NSS č. j. 9 Aps 1/2007-68 z 19. 9. 2007). Ochrany před nezákonným zásahem u soudu se přitom může úspěšně domáhat fyzická i právnická osoba, a to k ochraně své hmotněprávní sféry, jež mohla být dotčena jak věcnou nezákonností jednání veřejné správy, tak porušením procesních práv.
29. Co se týče environmentálních spolků, jejich žalobní legitimace ve správním soudnictví se opírá o zvláštní východiska a měla svůj specifický historický vývoj, který shrnul NSS v bodech 60 až 65 rozsudku č. j. 6 As 166/2023-56 a uzavřel, že environmentální spolky mohou hájit svá hmotná práva i tehdy, kdy by nebyla přímo dotčena hmotná práva jejich členů. Věcná legitimace takového spolku není odvozena od povahy napadeného aktu a od toho, zda tímto aktem byla spolku uložena nějaká povinnost. Environmentální spolek nevystupuje pouze jako prostředek prosazování zájmů svých členů, ale i jako prostředek ochrany veřejného zájmu na příznivém stavu životního prostředí. Povinností soudu je v takovém případě posoudit, zda žalovaným zásahem může být zasaženo právo na příznivé životní prostředí a zda je dán věcný a místní vztah environmentálního spolku k tomuto zásahu.
30. Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 59/14 z 30. 5. 2014 rovněž konstruoval podmínky, které musí spolek splňovat, aby bylo možné konstatovat dotčení jeho hmotných práv. Zaprvé musí být účelem spolku podle jeho stanov ochrana přírody a krajiny, potažmo ochrana životního prostředí v širším smyslu. Zadruhé musí být dán místní (územní) vztah spolku k dotčené lokalitě. O takový případ jde například tehdy, jestliže spolek má v této lokalitě sídlo nebo jeho členové jsou vlastníky nemovitých věcí v zasaženém území. Místní vztah spolku k lokalitě může vyplývat i z činnosti spolku, která má lokální opodstatnění (záchrana rostlin a živočichů, osvětová činnost apod.).
31. Žalobce uvedl, že je spolkem působícím na území NPČŠ od roku 2023 a vznikl v reakci na požár v tomto parku roce 2022. Zakladatelé spolku byli požárem zasaženi, neboť požár zasáhl jejich nemovitosti. Cílem žalobce nejprve bylo zajistit komunikaci mezi občany na území Mezná se zástupci Správy z důvodu výskytu suchého dřeva na území parku a poté i řešení komplexních otázek spojených s péčí o park. Později v průběhu soudního řízení dodal, že jeho účel, který taktéž vymezuje hlavní činnost spolku nevýdělečné povahy dle § 217 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, spočívá v ochraně přírody, krajiny a životního prostředí, realizaci aktivit spojených s kulturní, vzdělávací a osvětovou činností, zlepšení životních podmínek občanů v obci a bezpečnosti obce, rozvoji společenského a kulturního života obce a regionu.
32. V souvislosti s právě uvedeným soud konstatuje, že žalobce má dostatečný vztah k žalovanému zásahu, a to z hlediska věcného i územního, tedy mohl jím být dotčen na svých hmotných právech (právo na příznivé životní prostředí). Ze spolkového rejstříku totiž zjistil, že účelem spolku je mimo jiné ochrana přírody, krajiny a životního prostředí (zapsáno od 28. 3. 2025). Ze Sbírky listin přitom vyplývá, že tento účel byl přijat stanovami žalobce ze 7. 2. 2025, které dle jejich čl. 12.1 nabývají platnosti a účinnost dnem, v němž došlo k jejich

schválení nejvyšším orgánem spolku. Téhož dne (7. 2. 2025) se konala valná hromada, na které byly stanovy schváleny. Účel spolku je proto platný a účinný od 7. 2. 2025, tedy před podáním žaloby 17. 2. 2025. Splnění věcné podmínky potvrzuje i skutečnost, že žalobce před podáním žaloby vznesl (byť opožděně) proti návrhu Zásad péče připomínky, v nichž hájil svůj zájem na ochranu přírody, krajiny a životního prostředí. Zjevně se tak ochranou těchto hodnot zabýval i v minulosti. Územní hledisko je s ohledem na žalobcova tvrzení také zjevně splněno. Tyto skutečnosti a tvrzení dle soudu postačují pro závěr o aktivní legitimaci žalobce k podání této zásahové žaloby, aniž by ho soud byl nucen vyzývat k doplnění tvrzení. Soud pro nadbytečnost neprovedl důkaz obžalobou J. L. za účelem prokázání, že členové spolku byli poškozeni požárem v roce 2022, neboť zjištění učiněná výše jsou pro závěr o aktivní legitimaci žalobce dostatečná.

33. V dalším kroku soud zkoumá přípustnost žaloby ve smyslu § 85 s. ř. s. Zatímco u „čistě deklaratorní“ žaloby soud nezkoumá, zda se žalobce ochrany před zásahem či jiné formy nápravy mohl domáhat jinými právními prostředky, a pokud ano, zda tak učinil, u zápůřčí žaloby takové zkoumání provést musí. Zjistí-li, že uvedené právní prostředky měl žalobce k dispozici, avšak nevyužil jich, musí žalobu odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 85 s. ř. s. V projednávaném případě dle názoru soudu nemá žalobce k dispozici účinné prostředky ochrany, které by opomněl vyčerpat, a v tomto smyslu je proto žaloba přípustná.
34. Pokud jde o včasnost žaloby, žalobce žalobu podal 17. 2. 2025. Dle § 84 s. ř. s. platí, že *žaloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo*. S ohledem na schválení Zásad péče protokolem z 18. 12. 2014 soud nemá pochybnosti ani o včasnosti žaloby.

3.2. Úvod do věcného posouzení žaloby.

35. Žalobce svou žalobní argumentaci postavil tak, že za zásah označil schválení Zásad péče s odůvodněním, že tento dokument není dostatečně přezkoumatelný, neobsahuje popis současného stavu ekosystémů, nezachovává jejich přirozené funkce, nemá potřebnou kvalitu a z důvodu požáru v roce 2022 měl opětovně projít připomínkovým řízením. V doplnění žaloby kladl důraz především na zachování lesů; jejich kvalita je podle jeho názoru již nyní tristní a následkem schválení Zásad péče dojde k jejich absolutní destrukci.
36. Podle § 82 a násl. s. ř. s. musí zásah zkrátit žalobce na jeho veřejných subjektivních právech. Tento krok spočívá ve zjištění, zda žalovaný schválením Zásad péče zasáhl do veřejného subjektivního práva žalobce na příznivé životní prostředí a včasné a úplné informace o životním prostředí. Přezkum zásad péče o národní park touto optikou je plně v souladu s rozsudkem NSS č. j. 6 As 166/2023-56, v němž NSS zavázal zdejší soud (v jiné věci), nechť v dalším řízení vychází z toho, že schválení zásad péče může být nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. Žalobce i v naší věci uvádí, že byl zkrácen mimo práva na životní prostředí i na právu na informace o životním prostředí.
37. Soud nejprve stanovil rozsah práv a poté posuzoval, zda do nich bylo zasazeno. Rozsah práva na příznivé životní prostředí shrnul již v rozsudku č. j. 14 A 101/2021-248 z 15. 6. 2022 ve věci klimatické žaloby, jenž byl zrušen NSS, ale v této části odůvodnění byl shledán bezvadným.
38. Ochrana životního prostředí je na ústavní úrovni upravena v čl. 7 Ústavy a v čl. 35 odst. 1 Listiny. Ústavodárce v čl. 7 Ústavy zakotvil povinnost státu dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. S ohledem na předpoklad racionálního

zákonodárce platí, že čl. 35 odst. 1 Listiny není pouhou obdobou čl. 7 Ústavy, ale přiznává vymahatelné veřejné subjektivní právo na příznivé životní prostředí.⁶ Shodný závěr vyplývá již z textu Listiny, která v čl. 35 odst. 1 stanoví, že každý má právo na příznivé životní prostředí.

39. Dle čl. 41 odst. 1 Listiny se lze práva na příznivé životní prostředí domáhat pouze v mezích zákonů, které jej provádějí. To však neznamená, že rozsah práva na příznivé životní prostředí je stanoven zákonem. Sociální práva obsažená v Listině nejsou pouhým monologem ústavodárce bez normativního obsahu, ale základními právy, která poskytují ochranu i před většinovým rozhodnutím zákonodárce. Z tohoto důvodu je nutné čl. 41 odst. 1 Listiny vykládat jako příkaz ke zdrženlivému soudnímu přezkumu nároků plynoucích ze sociálních práv provedených zákonem, nikoli jako zákonné vymezení rozsahu práva.
40. Rozsah práva dle čl. 35 odst. 1 Listiny je určen obsahem sousloví „příznivé životní prostředí.“ Judikatura Ústavního soudu zabývající se hmotným právem na příznivé životní prostředí není rozsáhlá. Ústavní soud nejprve v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 17/95 z 25. 10. 1995 konstatoval: *„Stejně tak Ústavní soud neshledal, že by došlo k tvrzenému porušení základního práva podle čl. 35 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod, tj. práva každého na příznivé životní prostředí a na včasné a úplné informace o jeho stavu. Těchto práv se lze podle čl. 41 odst. 1 Listiny domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí. K tomu Ústavní soud uvádí, že právo na příznivé životní prostředí je nepochybně právem s relativním obsahem a je třeba ho vykládat z mnoha aspektů a vždy se zřetelem ke konkrétní věci.“*
41. Ústavní soud výše uvedený přístup rozvedl v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/18 ze 17. 7. 2019 (bod 48): *„Jádrem práva na příznivé životní prostředí podle čl. 35 odst. 1 Listiny je zejména možnost každého domáhat se zákonem stanoveným způsobem ochrany přirozených environmentálních podmínek své existence a udržitelného rozvoje, s čímž koresponduje pozitivní závazek státu střežit zděděné přírodní bohatství, dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a chránit přírodní bohatství (preambule a čl. 7 Ústavy). Pozitivní závazek státu tedy mj. spočívá v ochraně proti zásahu do životního prostředí v takové míře, která by znemožňovala realizaci základních životních potřeb člověka.“*
42. Ústavní soud potvrdil závěry své dosavadní judikatury v nedávném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 22/17 z 26. 1. 2021 (srov. jeho bod 89). V prvním kroku testu racionality se nejprve zabýval vymezením podstatného obsahu tohoto práva. Podpůrně přitom vyšel z § 2 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, podle něhož je životním prostředím *„vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“* Samotný esenciální obsah tohoto práva byl do té doby vymezen zejména právní naukou, která za něj v jeho hmotněprávní složce (existující vedle práva získat informace o životním prostředí) považuje *„povinnost státu zajistit, aby do žádné složky životního prostředí nebylo zasahováno v takové míře, která by znamenala nemožnost realizace základních životních potřeb člověka. Stát tedy musí stanovit takové limity pro znečištění ... aby jednotlivci mohli v míře potřebné pro zachování zdraví uspokojovat své základní životní potřeby.“*⁷

⁶ Shodně srov. Husseini, F., a kol. *Listina základních práv a svobod*. Komentář. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, bod 45.

⁷ Tomoszková, V., Tomoszek, M. In Müllerová, H. a kol. *Právo na příznivé životní prostředí: Nové interpretační přístupy*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2016, s. 140).

43. Městský soud při vymezení pojmu „životní prostředí“ navázal na dosavadní judikaturu Ústavního soudu. Ačkoli není možné ústavní právo vykládat pomocí zákona, neexistuje rozumný důvod pro rozlišování mezi obsahem ústavní a zákonné definice životního prostředí. Ostatně ani Ústavní soud tak nečiní. Životním prostředím se dle § 2 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, rozumí *vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie*. Jedná se o otevřený výčet.
44. Přídavné jméno „příznivé“ značí antropocentrické pojetí základního práva na příznivé životní prostředí. Čl. 35 odst. 1 Listiny chrání životní prostředí z hlediska jeho užitečnosti pro člověka. Tento přístup potvrdil NSS v rozsudku č. j. 6 Ao 5/2010-43 z 13. 10. 2010 (bod 34): *„Nejvyšší správní soud si je vědom značné rozmanitosti možných forem zásahu do práva na životní prostředí; typicky by se mohlo jednat např. o znečištění ovzduší, vody či půdy, jež by mělo nesporný (nepříznivý) dopad na životní prostředí i v oblasti nacházející se mimo zdroj tohoto znečištění. Nicméně zásah do životního prostředí v posuzovaném případě je velice specifický; výskyt perlorodky říční v horním toku Vltavy přímo neovlivňuje kvalitu života navrhovatelky ad b) a lze si těžko představit i faktický dopad snížení populace perlorodky říční v předmětném úseku na její život.“*
45. Právo na příznivé životní prostředí se člení na jádro a periferii. Jádro zajišťuje, aby do žádné jeho složky nebylo zasaženo v míře vylučující uskutečnění základních životních potřeb člověka.⁸ Zásah do této části se týká samotného smyslu a účelu tohoto základního práva dle čl. 4 odst. 4 Listiny (nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 54/10 z 24. 4. 2012, bod 59) a podléhá testu proporcionality provedenému s přihlédnutím k principu udržitelného rozvoje dle § 6 zákona o životním prostředí.⁹ Ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva, která chrání životní prostředí skrze práva zajištěná Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv, náleží do esenciálního obsahu tohoto práva taktéž garance životního prostředí nezasahujícího do ostatních lidských práv. Soud však na tomto místě posuzoval existenci zásahu výlučně do práva na příznivé životní prostředí.
46. Judikatura nevysvětluje, co se rozumí základní životní potřebou. Z antropocentrického pojetí lidských práv vyplývá, že jde o potřeby, jejichž uspokojení je nezbytné pro důstojný život člověka ve zdraví, např. dýchání čistého vzduchu, přístup k nezávadné vodě a potravinám, nerušený spánek, nevystavení škodlivým následkům hluku, vibrací atd.¹⁰ Do okruhu základních životních potřeb člověka náleží též dlouhodobě udržitelné klimatické podmínky, které jsou předpokladem pro nerušený výkon ostatních lidských práv.
47. Městský soud dodává, že právo na příznivé životní prostředí nechrání pouze před znemožněním uspokojení základních životních potřeb. V souladu s principem předběžné opatrnosti mají osoby právo brát se o jakost svého životního prostředí a nemusí čekat, než budou klimatické podmínky natolik nepříznivé, že nebudou umožňovat uskutečnění jejich základních životních potřeb. Právo na příznivé životní prostředí je proto zkráceno též v případě omezení realizace základních životních potřeb; ke znemožnění dojít nemusí.

⁸ Shodně srov. Husseini, F., a kol. *Listina základních práv a svobod*. Komentář. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021. bod 64.

⁹ Müllerová, H. a kol. *Právo na příznivé životní prostředí: Nové interpretační přístupy*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2016, s. 126

¹⁰ Tamtéž, s. 139.

48. Zachování jakosti životního prostředí neomezující ostatní, nikoli základní, životní potřeby člověka (např. zájem na zachování dosavadního krajinného rázu), určuje hranici práva na příznivé životní prostředí, a posuzování zásahu do této oblasti podléhá testu racionality.
49. Právo na příznivé životní prostředí lze tedy pro účely tohoto řízení vymezit jako právo na žití v podmínkách (pojem „životní prostředí“) umožňujících nerušený výkon životních potřeb člověka (pojem „příznivé“). Soud tedy posuzoval, zda bylo do tohoto žalobcova práva na příznivé životní prostředí zasáжено.

3.3. Proces připomínek návrhu zásad péče.

50. Soud se nejprve zabýval námitkou, zda měl být návrh Zásad péče skutečně znovu projednán v připomínkovém řízení s ohledem na požár v roce 2022.
51. Podle § 38a odst. 1 ZOPK *zásady péče o národní parky a jejich ochranná pásma jsou koncepční odborné dokumenty ochrany přírody, které na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu ekosystémů národních parků a jejich ochranných pásem stanoví rámcové zásady péče nezbytné pro zachování nebo zlepšení stavu předmětů ochrany národních parků a v ochranných pásmech pro zabezpečení národních parků před nepříznivými vlivy z okolí. Zásady péče dále stanoví postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů ochrany národních parků a jejich poslání. Zásady péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Podle odstavce 2 zpracování zásad péče zajišťuje orgán ochrany přírody. Podle odstavce 3 orgán ochrany přírody se souhlasem Ministerstva životního prostředí vydá oznámení o možnosti seznámit se s návrhem zásad péče, který zveřejní na portálu veřejné správy a zašle dotčeným obcím, které jej zveřejní na svých úředních deskách, a dále jej zašle dotčeným krajům. Připomínky k návrhu zásad péče může podat každý ve lhůtě 60 dnů ode dne zveřejnění oznámení na portálu veřejné správy.*
52. Správa vydala 29. 4. 2022 oznámení návrhu Zásad péče s poučením, že k návrhu se může vyjádřit každý ve lhůtě do 10. 7. 2022. Žalobce připomínky k návrhu nepodal, což je pochopitelné, neboť jako spolek vznikl až 15. 11. 2023. Žalobce nenamítá, že měl být připomínkový proces opakován z důvodu, že neměl možnost se jej účastnit.
53. Podle § 38a odst. 4 ZOPK *orgán ochrany přírody vyhodnotí připomínky došlé ve lhůtě podle odstavce 3 a upraví návrh zásad péče. Vypořádání došlých připomínek zveřejní orgán ochrany přírody na svých internetových stránkách a na portálu veřejné správy. Upravený návrh zásad péče dohodne s radou. Dohodnuté zásady péče předloží orgán ochrany přírody Ministerstvu životního prostředí ke schválení.*
54. Dne 27. 6. 2024 se konalo jednání Rady NPČŠ, na kterém byl návrh rovněž diskutován s ohledem na vznesené připomínky. Dne 5. 12. 2024 proběhlo jednání Správy s Radou dle § 38a odst. 4 ZOPK, načež se oba orgány dohodly na konečné podobě Zásad péče. Správa posléze 10. 12. 2024 zaslala návrh žalovanému ke schválení.
55. Možnost seznámit se s návrhem zásad péče je projevem zásady transparentnosti a účasti veřejnosti při projednání zásad péče. Na základě vyhodnocení došlých připomínek je orgán ochrany přírody povinen návrh zásad péče upravit. Vypořádání došlých připomínek musí orgán ochrany přírody zveřejnit na svých internetových stránkách a na portálu veřejné správy. Tato skutečnost je dalším prohloubením zásady transparentnosti a účasti veřejnosti, neboť je stanoven způsob, jak má každý možnost seznámit se s vypořádáním všech připomínek.

56. Z citovaných ustanovení vyplývá, že návrh zásad péče může být změněn od prvotní zveřejněné podoby pouze v návaznosti na uplatněné připomínky, a rozsah změn tak nemůže být neomezený. Zároveň však zákon počítá s tím, že k určitým změnám návrhu dojde: pokud totiž Správa zapracuje uplatněné připomínky, výsledná verze se bude logicky lišit od té původní a k provedeným změnám se veřejnost již nebude moci vyjádřit. Pokud by byl býval návrh po provedení úprav znova zveřejněn, lze si představit, že by žalobce (nebo kdokoli jiný) byl vznesl částečně odlišné námitky, reagující právě na provedené úpravy. Zákon však takový postup nevyžaduje, ostatně mohl by vést k neúměrnému prodlužování celého procesu, neboť by veřejnost mohla uplatňovat stále další námitky a proces by se mohl opakovat do nekonečna. Ochranou práv veřejnosti před překvapivými změnami zásad péče je v tomto ohledu jednak oprávnění Správy změnit návrh jen ve vazbě na uplatněné připomínky, jednak následná možnost bránit se proti zásadám péče správní žalobou.
57. Hranici přípustného rozsahu změn ovšem nelze přesně stanovit a bude se odvíjet od konkrétních okolností věci a průběhu řízení. Podobnou situací se zdejší soud zabýval v rozsudku č. j. 10 A 99/2014-27 z 12. 12. 2014, byť ještě před přijetím § 38a ZOPK ve vztahu k § 38 tohoto zákona, podle nějž fáze veřejného připomínkování návrhu plánu péče následovala až po dohodnutí tohoto návrhu s dotčenými obcemi. Tehdy vyslovené závěry lze do jisté míry vztáhnout také na nynější věc. Soud shledal: „*Nelze totiž připustit, aby průběh této poslední fáze byl takový, že budou zcela popřeny výsledky fází předchozích. [...] Výsledkem této poslední fáze tedy nesmí být dokument, který by se od dohodnutého návrhu plánu péče lišil natolik, že by se v podstatě jednalo již o dokument zcela jiný. Pokud by Ministerstvo životního prostředí na základě podaných připomínek v této poslední páté fázi projednávání dospělo k závěru, že návrh plánu péče je třeba přepracovat zcela zásadně a nahradit jej dokumentem významně odlišným od dokumentu projednaného v Radě, pak zřejmě nezбудe, než všechny jednotlivé fáze schvalovacího procesu opakovat, a to tak, aby schválený plán péče skutečně vycházel z návrhu, ohledně něhož byl ve druhé fázi procesu dosažen určitý konsensus mezi Správou a dotčenými obcemi.*“ Postavení veřejnosti v procesu schvalování zásad péče je slabší než postavení obcí, jejichž práva byla dotčena v citované věci, jelikož orgány ochrany přírody nejsou povinny připomínky veřejnosti respektovat a podmínky zásad péče s nimi dohodnout (rozsudek NSS č. j. 7 As 286/2014-38 z 6. 2. 2015). Přesto má veřejnost právo, aby její připomínky byly vypořádány, a rozsah změn provedených v návrhu tak nesmí tuto fázi schvalování zcela popřít. Správa tak nemůže měnit návrh libovolně a změny nemohou vést ke schválení dokumentu v podstatných rysech významně odlišného od toho původního, na druhé straně je třeba mít na paměti značnou složitost a délku schvalovacího procesu, jehož opakování by mělo z důvodu dlouhodobé absence tohoto významného dokumentu negativní vliv na samotný národní park.
58. V nynější věci žalobce namítá, že v procesu připomínek přibyla do návrhu Zásad péče preventivní protipožární opatření v části 3.3 na stranách 72-84, jež nebyla reakcí na uplatněné připomínky, a veřejnost neměla možnost uplatnit k nim připomínky. Konkrétně žalobce poukázal na „zcela novou“ úpravu vzdáleností od zastavěného území a sídel, kde mohou být káceny souše, a na úpravu množství mrtvého dřeva ponechaného na zemi k zetlení.
59. Soud shledal, že oddíl 3.3 Zásad péče („*Základní principy péče o předměty ochrany národních parků, členěné podle zón ochrany přírody národního parku, včetně řešení střetů plynoucích z odlišných nároků jednotlivých složek ekosystémů na potřebnou péči z hlediska priorit a cílů ochrany národního parku.*“) se nacházel již v návrhu Zásad péče, jenž byl zveřejněn spolu

s oznámením z 29. 4. 2022, a obsahoval základní principy péče pro jednotlivé zóny národního parku. U každé z těchto zón bylo samostatně upraveno nakládání s mrtvým dřevem a to, jaká jeho část bude na místě ponechána k zetlení: 100 % v přírodní zóně, 50 % v zóně přírodě blízké, 30 % u zóny soustředěné péče o přírodu. Nakládání s mrtvým dřevem bylo podrobně upraveno také na straně 47 návrhu a oddíl 3.3 se věnuje rovněž (poměrně stručně) hašení požárů.

60. Proti tomuto návrhu uplatnilo připomínky mimo jiné město Krásná Lípa, jež v bodě 6 namítlo: *„Hašení vzniklých požárů (kap. 3.3) [...] Město Krásná Lípa od počátku gradace kůrovcové kalamity upozorňovalo na zvýšené požární nebezpečí v souvislosti s narůstajícím množstvím suché dřevní hmoty v území. Dle odborných odhadů je nyní v území až 2 mil m³ suché dřevní hmoty. Jsme přesvědčeni, že je zásadním ohrožením zdraví osob a majetku, připouštět možnost kontrolovaného požáru. Území NP je relativně malé, s řadou nepřístupných terénů, roklí apod. Na prstenci okolo území je v těsné blízkosti řada obydlí. Technické vybavení a zajištění ze strany HZS není dostačující pro zvládnutí případného rozšíření požáru na větší plochy. Vzhledem k opakujícím se dlouhým obdobím sucha a skutečnosti, že většina požárů v území vzniká nedbalostí člověka považujeme tento postup za hazard s vysokým rizikem katastrofy. [...]“* Připomínky týkající se výskytu rozsáhlých smrkových souší a šíření požáru uplatnila také obec Staré Křečany (připomínky č. 2 a 6) a paní H. (připomínka č. 5).
61. Doplnění návrhu v tomto ohledu tedy nepředstavuje vložení úplně nové problematiky, ale částečnou změnu, částečné doplnění a částečné upřesnění již dříve upravené materie. Žalobce má pravdu, že námitka Krásné Lípy byla označena primárně jako připomínka proti způsobu hašení požárů, avšak obsahově byla připomínka širší a použila totožné argumenty jako žalobce v nynějším řízení, tedy že se na území parku nachází velké množství suchého dříví, které zvyšuje požární nebezpečí. Doplnění návrhu bylo tedy logickou reakcí na uplatněné připomínky a reflektovalo právě ty obavy, které vyjadřuje rovněž žalobce. Je nesporné, že po ukončení připomínkovacího procesu (10. 7. 2022) se na dotčeném území 24. 7. 2022 rozšířil požár, který trval do 12. 8. 2022. Z citované připomínky je však zřejmé, že obavy z požáru a výskytu suchého dřeva jako zdroje požárního nebezpečí u veřejnosti existovaly již před tímto požárem. Zároveň je přirozené a žádoucí, že Správa promítla do zásad péče také dílčí poznatky získané při tomto požáru (to je zřejmé z odkazu na studii *Analýza požárního rizika lesních ekosystémů v Národním parku České Švýcarsko a praktický návrh preventivních opatření minimalizujících vznik požáru a jeho dopady na majetek, zdraví a životy osob na území NPČŠ a v jeho bezprostředním okolí* z roku 2023). Zákon Správě nezakazuje přihlédnout při vypořádávání připomínek také k novým podkladům, pokud jsou k tomuto vypořádání a následné úpravě návrhu třeba; takové omezení by bylo naopak na újmu kvality schvalovacího procesu, jehož účelem je co nejaktuálnější a odborně nejlepší výsledný dokument. Soud souhlasí se žalovaným, že Zásady péče jsou dlouhodobý koncepční dokument (schvalují se na 15-20 let), a proto počítají i s působením různých rušivých činitelů na území národního parku, včetně případných požárů. Jedna taková událost, třebaže s výrazným dopadem na stav národního parku, tak není bez dalšího důvodem pro opakování takřka celého schvalovacího procesu. Ostatně ani žalobce nepoukázal na žádné nové, dříve neznámé zásadní skutečnosti či poznání, které by požár v roce 2022 přinesl a jež by se promítly do výsledné podoby Zásad péče.
62. V Zápisu z jednání konaného 18. 8. 2022 je sice obsaženo prohlášení tehdejší ministryně životního prostředí, že všechny národní parky přepracují své zásady péče s ohledem na požár v Českém Švýcarsku (s. 4). Toto prohlášení však jednak není právně závazné, jednak

nezahrnuje opakování připomínkovacího procesu, ale zohlednění poznatků získaných při požáru v roce 2022 v tomto koncepčním dokumentu; to se podle názoru soudu stalo.

63. Pro úplnost soud podotýká, že doplnění návrhu Zásad péče zahrnovalo také některá další preventivní protipožární opatření (např. omezení vstupu veřejnosti na území parku), jichž se však žalobní argumentace netýká, proto se jimi soud nemůže dále zabývat.
64. Doplnění návrhu tak podle názoru soudu neznamenalo zcela zásadní přepracování původního návrhu a natolik významnou změnu, aby popřela připomínkovací fázi schvalování Zásad péče. Tato úprava naopak reagovala na připomínky uplatněné veřejností a týkala se jedné specifické podoblasti Zásad péče, jejíž podrobná úprava ani nemusí být součástí Zásad péče, nýbrž dalších navazujících dokumentů (k tomu podrobněji kapitola 3.6 tohoto rozsudku). Za takové situace by soud považoval za nemístně formalistické a nepřiměřené, aby se schvalování Zásad péče vracelo do fáze před veřejným připomínkováním. Ke shodnému závěru dospěl zdejší soud také v rozsudku č. j. 8 A 21/2025-78 z 25. 6. 2025. Po obsahové stránce může žalobce (i další veřejnost) s doplněním návrhu polemizovat v soudním řízení, což žalobce ostatně také učinil, když namítl, že bylo třeba nově zmapovat stav ekosystémů, nově nastavit péči o lesní ekosystémy a přijmout účinná preventivní opatření proti požárům: zejména je třeba odklidit staré suché dřevo, neboť les není schopen plnit svoji funkci, přehřívá se a hrozí vznik požárů. Opodstatněnost těchto výhrad se soud bude zabývat v následujících kapitolách rozsudku.

3.4. Zmapování skutečného stavu ekosystémů.

65. S ohledem na shora předestřenou dlouhodobou a koncepční povahu Zásad péče soud doplňuje, že tento dokument *nemá být tak detailní* jako plán péče (srov. § 38 ZOPK). Má určovat zásadní priority a zásady péče o jednotlivé ekosystémy, biotopy druhů, druhy a zásady využívání těchto ekosystémů tak, aby byly plněny cíle ochrany národních parků. V potřebné míře doplňuje základní režim péče pro jednotlivé zóny stanovené zákonem a prováděcím předpisem ministerstva.¹¹
66. Podle § 8 odst. 1 vyhlášky č. 45/2018 Sb. *zásady péče o národní parky a jejich ochranná pásma obsahují a) základní údaje o zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech uvedené v příloze č. 1 k této vyhlášce, b) charakteristiku národních parků a jejich ochranných pásem zaměřenou na jejich přírodní poměry, c) popis ekosystémů nebo jejich složek tvořících předměty ochrany národních parků a vyhodnocení jejich současného stavu a dosavadního vývoje z hlediska naplňování cílů ochrany národních parků, d) a popis významných přirozených rušivých činitelů působících na území národních parků a vyhodnocení jejich vlivu na předměty ochrany a na naplňování cílů ochrany národních parků, e) popis a zhodnocení významných vlivů člověka působících na předměty ochrany národních parků v současnosti i v minulosti, f) výčet a popis vybraných pozemních komunikací tvořících základní cestní síť na území národních parků, g) zhodnocení dosavadní péče o předměty ochrany národních parků včetně jejich vyhodnocení z hlediska naplňování cílů ochrany národních parků za předcházející plánovací období, h) zhodnocení dosavadního naplňování funkcí ochranných pásem národních parků za předcházející plánovací období, i) zhodnocení dosavadního naplňování dlouhodobých i střednědobých cílů ochrany národních parků za období platnosti předchozích zásad péče, j) postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů ochrany národních parků a předpokládaný termín jejich dosažení, k) stanovení střednědobých cílů pro jednotlivé předměty ochrany národních parků v podobě postupně navazujících rámcových opatření směřujících k naplnění jejich dlouhodobých cílů,*

¹¹ Vomáčka, V. a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 281, marg. č. 1.

l) základní principy péče o předměty ochrany národních parků členěné podle zón ochrany přírody národních parků, včetně řešení střetů plynoucích z odlišných nároků jednotlivých složek ekosystémů na potřebnou péči z hlediska priorit a cílů ochrany národních parků, m) základní principy péče o ekosystémy a jejich složky v ochranném pásmu, nezbytné pro zabezpečení národních parků před nepříznivými vlivy z okolí, n) základní principy naplňování poslání národních parků ve vztahu k trvale udržitelnému rozvoji a šetrnému turistickému využívání, které nejsou v rozporu s dlouhodobými cíli ochrany národních parků, o) výčet a popis nezbytného rozsahu a způsobu sledování stavu a vývoje předmětů ochrany národních parků a p) určení doby jejich platnosti.

67. Zmapování současného stavu ekosystémů se nachází na stranách 25 až 34 Zásad péče. Kapitola se člení na čtyři podkapitoly: Přirozené ekosystémy, Částečně pozměněné ekosystémy, Významně pozměněné ekosystémy a Složky ekosystémů tvořících předmět ochrany NP. V souhrnu lze říci, že Zásady péče se v této části zabývají vývojem těchto ekosystémů z dlouhodobého hlediska. Žalobce považuje za zásadní, že tam, kde je dle jeho názoru v dokumentu popsán les, se nachází jen uschlé dříví. Odkazuje přitom na *Fotografii území z roku 2018* a *Fotografii území z roku 2023*. Z nich je patrné, že v pětiletém mezičase na území ubylo zeleně. Tyto fotografie však již neprokazují, že Zásady péče neobsahují současný popis stavu ekosystémů, a to i se zohledněním důsledků požáru v roce 2022. Není totiž zřejmé, jestli je tato změna důsledkem kůrovcové kalamity gradující v letech 2018 až 2022, nebo požáru v roce 2022. Obě tyto události však Správa v Zásadách péče zohlednila. Lýkožrout smrkový ovlivnil houby (s. 15), datla černého (s. 19), možnost naplňování dlouhodobých cílů národního parku (s. 29, 31) a především byl identifikován jako jeden z činitelů v lesních ekosystémech (s. 39 a 40). Je zde popsán jako původní druh Českého Švýcarska, „který zde však v přirozené dynamice lesa neměl takový význam, jakého nabývá v současné době. Je to především proto, že vlivem předchozí hospodářské činnosti bylo v oblasti NP zvýšeno zastoupení smrku ztepilého až na desetinásobek, oproti přirozenému stavu. [...] Vysoká populační hustota lýkožrouta smrkového v oblasti, ke které mohla přispět i silně narůstající populační dynamika v sousedním Saském Švýcarsku v souvislosti s velice teplým a suchým počasím, které již druhým rokem stresovalo smrkové porosty, urychlila a podnítila razantní nárůst populace lýkožrouta zejména ve východní části NP (revíry Pravčická brána, Mezná, Mlýny, Zadní Jetřichovice a Goliště). Následovala gradace lýkožrouta smrkového v letech 2018 až 2022. Důsledkem bylo odumření drtivé většiny dospělých a dospívajících stádií smrku ztepilého.“ (Podtrhl soud.) Zohlednění kůrovce jakožto jednoho z činitelů, který způsobil odumření lesa v posledních letech, se prolíná celými Zásadami péče. Také na straně 58 se uvádí, že k největším těžbám smrkového dřeva došlo v letech 2018 a 2019 v rámci asanace kůrovcového dříví a bezpečnosti lesa.
68. Stejně tak Zásady péče zohledňují požár z léta 2022. Na straně 37 u činitelů (ohně) uvádí: „Požáry v České Švýcarsku patřily vždy mezi disturbance, které se podstatnou měrou podílely na utváření ekosystémů, zejména skalních borů. Role ohně jako procesu iniciujícího dynamickou změnu v ekosystémech, vytvářející škálu sukcesních stádií a ně vázané biodiverzity, je patrná na ploše požářiště na Havraní skále u Jetřichovic i na ploše po rozsáhlém lesním požáru v roce 2022 v okolí Hřenska a Mezné a je popsána ve vědeckých studiích.“ Taktéž na straně 66 je uvedeno: „Předpokládaný postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů vychází ze současného vývoje ekosystémů, kdy do jejich stavu vstoupily přírodní činitele (zejména velkoplošné odumření smrku v důsledku kůrovcové gradace v letech 2018 až 2022 a následně rozsáhlý lesní požár na části této plochy), které významně nastartovaly procesy vedoucí ke zvýšení přirozenosti lesa.“ Významný je text na straně 67: „V současné zonaci má přírodní zóna rozlohu téměř 16 % z území NP. Tato

zonace je platná na nejméně 15 let, tedy minimálně do roku 2034. Po velkoplošné kůrovcové gradaci v letech 2018 až 2022 a rozsáhlém lesním požáru v roce 2022 došlo k tak významné změně ekosystémů a převaze působení přírodních činitelů, že tato změna umožní významné rozšíření zóny přírodní již v roce 2035, a to na mírně nadpoloviční rozlohu území NP.“

69. Žalobce nikterak nedokládá, jakým způsobem se stav popsáný v Zásadách péče liší od toho současného. Jeho neaktuálnost neprokazuje ani zápis z jednání 18. 8. 2024: podle něj se po požáru v roce 2022 na území nacházelo 1,5 mil. m³ suchého dřeva, ale nevyplyvá z toho, jaké množství suchého dřeva se na území nacházelo před požárem.
70. Podle § 8 odst. 2 vyhlášky č. 45/2018 Sb. *povinnou mapovou přílohou zásad péče je mapa základní cestní sítě na území národních parků. Závazným výchozím mapovým podkladem pro mapové přílohy zásad péče je Základní mapa České republiky.* Z příloh k Zásadám péče je zřejmé, že Správa tomuto požadavku dostala: na stranách 113 až 117 jsou uvedeny mapové přílohy a na straně 114 je obsažena právě mapa se zákresem základní cestní sítě. Žalobce rovněž namítl, že žalovaný skutečná data území zjišťuje a má je k dispozici, což doložil odkazem na internetové stránky žalovaného;¹² nechápe tak, proč tyto údaje v Zásadách péče chybí. Žalobce touto argumentací nezpochybňuje jednotlivé zdroje, z nichž Zásady péče vycházejí, jen namítá absenci reálných fotografií, dat a podkladů, v nichž je dle jeho názoru skutečný stav zachycen. Zákon však výslovně nestanoví, jak detailně musí být stav území zmapován a z jakých zdrojů musí Správa vycházet. Tyto požadavky se odvíjí od dlouhodobé a koncepční povahy zásad péče, které jsou z povahy věci spíše obecné než detailní (oproti plánu péče). Shora předestřeným nárokům plynoucím z právních předpisů tak Správa podle názoru soudu dostala a pro zmapování stavu území použila dostatek relevantních zdrojů. Skutečnost, že existuje jiný monitoring, neznamená, že byla Správa povinna tento zdroj využít. Kromě toho žalobcem odkazovaný zdroj hovoří o „*monitoringu stavu a vývoje souší po kůrovcové kalamitě*“, ale jak soud již uvedl, Zásady péče vývoj území po této kalamitě na četných místech v úvahu berou. Žalobcův požadavek na detailnější monitoring území a jeho popis tak není odůvodněný. Soud proto žalobcem navržený důkaz *Monitoring stavu a vývoje souší po kůrovcové kalamitě* pro nadbytečnost neprovedl.
71. Soud konstatuje, že žalobcova tvrzení, že Zásady péče neobsahují konkrétní popis ekosystému, se nezakládá na pravdě. Toho si musí být ostatně vědom i sám žalobce, neboť v doplnění žaloby na několika místech cituje pasáže Zásad péče, které popis stavu území obsahují. Na straně 25 Zásad péče (z nichž i částečně žalobce cituje) jsou popsány přirozené lesní ekosystémy: „*Přírodními ekosystémy pak jsou zejména ta stanoviště, jejichž druhová skladba nebyla v historii výrazně pozměněna, zpravidla vznikly přirozenou obnovou z matečných stromů a byly v nich zachovány funkční ekologické vztahy s vyvinutou a dochovanou přirozenou biodiverzitou. V současné době procházejí lesní společenstva NP výraznou změnou, iniciovanou klimatickou změnou, projevující se mj. dlouhotrvajícím suchem a následným rozpadem smrkových porostů v důsledku gradace lýkožrouta smrkového. I když tato gradace se týká především pozměněných ekosystémů, postihuje i fragmentárně se vyskytující přirozené smrčiny v inverzních roklínových polohách.*“ Jak uvedl sám žalobce, na straně 26 Zásad péče jsou identifikovány přirozené lesní ekosystémy, a to takto:
„*Lesy přírodě blízké:*

¹² <https://www.npcs.cz/rocenky-spravy-np-ceske-svycarsko>

a) Skalní ekosystémy s reliktními bory a s keříčkovými společenstvy vřesu a brusnic s dubem. V minulosti byly těž narušeny těžbou, ale spontánně se zde opět vyvinuly. Oproti původnímu stavu je zde pravděpodobně nižší výskyt dubu zimního.

b) Kyselé a květnaté bučiny na podloží bazaltických elevací. V minulosti byly též ovlivněny těžbou a odvozem mrtvého dřeva, zásoba tlejícího dříví není vždy v přirozeném množství pro daný ekosystém, v závislosti na dostupnosti stanoviště. Z hlediska předmětů ochrany EVL jde o přírodní stanoviště 9110 Bučiny asociace *Luzulo-Fagetum* a 9130 Bučiny asociace *Asperulo-Fagetum*.

c) Roklinná společenstva se smrkem ztepilým a jedlí bělokorou podél vodních toků a na rašelinných, či podmáčených stanovištích. Dříve byla ovlivněná těžbou, poté se spontánně obnovila. V některých lokalitách zcela chybí jedle bělokorá. Z hlediska předmětů ochrany EVL jde o přírodní stanoviště 9410 Acidofilní smrčiny (*Vaccinio-Piceetea*).

d) Kamenité a skalnaté svahy s borovicí, dubem, bukem a dalšími dřevinami, dle poměrů stanoviště. Tato společenstva byla z velké části pozměněna těžbou, s výjimkou velmi obtížně dostupných svahů. Nejexponovanější stanoviště jsou většinou v přírodním stavu, ovlivněn může být v některých částech poměr zastoupení některých dřevin, oproti původnímu stavu. Z hlediska předmětů ochrany EVL jde o přírodní stanoviště 9180* Lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklicích (*prioritní stanoviště).

Lesy nově ponechané samovolnému vývoji déle než 5 let:

e) Ekosystémy zpravidla tvořené uměle založenými monokulturami smrku, borovice, buku, tedy dřevinami stanovištně původními. Do značné míry postrádají věkovou a prostorovou variabilitu, avšak praktickým útlumem, až absencí managementu dohromady s působením přírodních činitelů postupně získávají přirozený charakter. Prostřednictvím abiotických a biotických činitelů, tedy souhrnně působením spontánních přírodních procesů, je jejich stejnorodá forma stírána a obnovují se zde původní funkce a vazby ekosystému.“

72. Z takto uvedeného popisu je zřejmé, že Správa nerezignovala na popis stavu ekosystému nebo na monitoring stavu území. Totéž pak platí o popisu stavu ekosystémů na následujících stranách Zásad péče (*Přirozené suchozemské lesní ekosystémy* a *Přirozené vodní ekosystémy* na s. 27). Na stranách 28 a 29 jsou pak dostatečně popsány i *Částečně pozměněné lesní ekosystémy* obdobným způsobem, jako je tomu u přirozených lesních ekosystémů, a totéž platí o *Významně pozměněných lesních ekosystémech* (s. 31 a 32 Zásad péče).
73. Žalobce rovněž v doplnění žaloby cituje stranu 27 Zásad péče, resp. podkapitolu *Zhodnocení, zda stav a předchozí vývoj přirozených lesních ekosystémů vede k udržení a naplnění dlouhodobého cíle NP*, dle které (mimo jiné) „je v současné době přirozený vývoj těchto společenstev a územní nárůst jejich rozsahu významně akcelerován zejména velkoplošným rozpadem jak přirozených, tak pozměněných smrkových porostů a následnou sukcesí.“ Žalobce sám dodal, že z citace je zřejmé, že se „jedná o rozpadlé lesy“. Žalobce si proto protiřečí, pokud uvádí, že Správa rezignovala na popis stavu ekosystémů a na monitoring, a posléze cituje pasáže ze Zásad péče a sám z nich dovozuje, v jakém stavu dané území je.

3.5. Zvolený způsob péče.

74. Žalobce pak kuse a čtenými nesourodnými argumenty tvrdí, že zvolený způsob péče o národní park není adekvátní: ponecháním lesů samovolnému vývoji dojde ke zhoršení jejich stavu, což bude mít vliv na klima a povede k výskytu požárů. Dle žalobce by měla být naopak nastavena aktivní péče o území s patřičnými zásahy tak, jak tomu bylo před rokem 2018. Soud na tomto místě předepisuje, obdobně jako v rozsudku č. j. 8 A 185/2015-62 z 29. 1. 2016, že není povolán k tomu, aby přezkoumával správnost zásad péče po odborné stránce

a hodnotil vhodnost navržených opatření či koncepčních záměrů. Takové úvahy přísluší výhradně žalovanému, a pokud nevybočí z mezí stanovených právními předpisy, soudu nenáleží do jeho činnosti nijak zasahovat, i kdyby třeba existoval efektivnější způsob ochrany přírody v národním parku. Obdobně ve vztahu k chráněné krajinné oblasti soud v rozsudku č. j. 10 A 122/2024 z 24. 4. 2025 vyložil, že *„si jako cíl v žádném případě neklade a klást nemůže komplexní rozbor celé problematiky z pohledu environmentálního, ekonomického či společensko-kulturního. Soudní moc nemá být arbitrem toho, zda je ochrana přírody cestou zřizování chráněných krajinných oblastí a zajištěním určité míry přirozeného vývoje v nich z odborného hlediska žádoucí a jediná správná, a to ani obecně, ani specificky v oblasti Soutoku. Soud musí respektovat principy vyvěrající z dělby moci i meze vyplývající ze specifík daného procesu, jenž v konečném důsledku do praxe uvádí a završuje zákonodárce (soud nemůže zohledňovat případná politická hlediska, to je úkolem zákonodárce). Úkolem soudu je pouze posoudit, zda žalovaný vypořádal námitky žalobce v souladu se zákonem. Míra podrobnosti rozsudku je tak dána především kvalitou a konkrétností žalobní argumentace.“* Přímou k zásadám péče o národní parky NSS v rozsudku č. j. 6 As 166/2023-56 uvedl: *„Zpracování zásad péče není možností, ale povinností správy NP, což vyplývá jak z § 20 a § 38a ZOPK, tak z vymezení působnosti správy národního parku obsaženého v § 78 odst. 11 ZOPK. Jak je uvedeno výše, může nastat situace, kdy obsah zásad péče bude v rozporu s právními předpisy. Tak tomu může být například tehdy, pokud by zásady péče s ohledem na stav poznání a všechny vlivy působící na předmět ochrany národního parku nemohly dosáhnout v zákoně stanoveného cíle. Na nezákonnosti zásad péče by v takovém případě nic neměnilo to, že by po formální stránce obsahovaly všechny náležitosti stanovené prováděcí vyhláškou.“*

75. Žalobce vyčítá žalovanému, že Zásady péče neobsahují popis základních cílů stanovených právními předpisy, které je nutné saturovat. Jde především o § 15 ZOPK, § 22a ZOPK, § 6 zákona o životním prostředí a zákon o lesích.
76. Dle § 38a odst. 1 ZOPK zásady péče stanoví postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů ochrany národních parků a jejich posláních. Dle § 15 odst. 3 ZOPK je dlouhodobým cílem ochrany národních parků zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národních parků a zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území národních parků. Z toho je patrné, že dlouhodobým cílem ochrany národních parků je především zachování nebo obnova přirozených ekosystémů. Kritérium přirozenosti, které žalobce kritizuje, tak vyplývá přímo ze zákona. Právě z hlediska dlouhodobých cílů byly jednotlivé aspekty Zásad péče posouzeny, což je patrné již z jejich obsahu a z názvů jednotlivých kapitol. Žalobcovy rozsáhlé námitky míří v souhrnu proti tomu, že Správa a žalovaný zamýšlí území NPCŠ ponechat bez větších zásahů k postupné obnově. Zapomíná však, že právě to je dlouhodobým cílem národních parků. Oproti tomu je dle žalobce nutno přistoupit k aktivní péči o území, aby lesy mohly plnit svoje mimoprodukční funkce, a to především klimatické. Jakkoli je i tato funkce u národního parku významná, její upřednostnění před všemi ostatními, které patrně požaduje žalobce, nemá oporu v zákoně.
77. Rozšířený senát NSS v rozsudku č. j. 10 As 25/2020-61 naznal, že *„z definičních znaků zásahu ve smyslu § 82 s. ř. s. je pro posouzení věci klíčové kritérium přímosti zaměření jednání správního orgánu vůči jednotlivci či přímosti zasažení jednotlivce. Jednání správního orgánu se k naplnění tohoto kritéria musí ve sféře práv a povinností jednotlivce projevit bezprostředně, byť k přímému zásahu může dojít až v důsledku uvedeného jednání. Podstatné je, zda příčinný řetězec mezi*

jednáním a přímým zásahem bude zřejmý a natolik „krátký“ a nepodmíněný, aby nemohl být rozmělněn jinými důležitými společně působícími příčinami; významná míra odstupu mezi jednáním správního orgánu a jím způsobeným přímým zásahem do práv adresáta však může existovat. Mezi jednáním správního orgánu a jeho následkem v podobě přímého zásahu do práv nemůže tedy být žádný další zprostředkující mechanismus, který by účinky jednání mohl omezit, modifikovat či zcela vyloučit.“ V oblasti ochrany životního prostředí, v níž se prosazuje široký přístup dotčené veřejnosti k soudní ochraně, je požadavek zaměřenosti zásahu vůči jednotlivci oslaben, resp. podmínky § 82 s. ř. s. jsou interpretovány způsobem, aby byl zajištěn přístup k soudní ochraně osobám přímo dotčeným zásahem, jenž je v rozporu s právními předpisy na ochranu životního prostředí (srov. rozsudky NSS č. j. 2 As 127/2014-32 z 29. 10. 2014 a č. j. 9 As 116/2022-166 z 20. 2. 2023). Přesto musí žalobce zkrácení svých veřejných subjektivních práv v důsledku napadeného zásahu v určité míře tvrdit a prokázat.

78. Žalobce nedoložil, že *dosavadní způsob péče* vede ke zhoršení stavu národního parku z hlediska cílů ochrany stanovených v zákoně, ale koneckonců ani ke zhoršení klimatické situace v důsledku úbytku lesů; k tomu podle Zásad péče naopak přispěl dřívější způsob hospodaření (k tomu podrobněji níže). Obdobně žalobce neprokázal, že k tomu dojde v důsledku přijetí Zásad péče. Soud na tomto místě opakuje, že popis stavu ekosystémů a doložený stav území je v Zásadách péče vyložen dostatečně s ohledem na jejich obecnou a koncepční povahu. Není důvodu, proč by se Zásady péče měly výslovně zabývat tím, jaký vliv bude mít ztráta lesa na mimoprodukční funkce lesa (zejména klima), pokud nepočítají s tím, že ke ztrátě lesa dojde. Správa naopak v Zásadách péče přesvědčivě vysvětlila, že ze zákonného hlediska přirozenosti bude k naplnění dlouhodobého cíle ochrany národního parku na většině území nejvhodnější jeho ponechání přirozenému vývoji, a své závěry podložila relevantními odbornými zdroji. Toho si musí být vědom i sám žalobce, neboť tyto závěry sám cituje v doplnění žaloby (bod 7), když poukazuje na stranu 27 Zásad péče, dle níž *„současný stav a dosavadní vývoj přirozených lesních ekosystémů vede k udržení a naplnění dlouhodobého cíle NP včetně zachování či zlepšení dochovaného stavu, za předpokladu, že se podaří realizovat podstatnou redukci početnosti zvěře na území NP a jeho přilehlého okolí a tento stav udržet po dobu potřebnou k vyvážení všech přírodních procesů. Řada lokalit přirozených lesních ekosystémů se nachází dlouhodobě ve stavu téměř bez lidské intervence. Tento stav byl významně podpořen i 20letou managementovou praxí NP. V současné době je přirozený vývoj těchto společenstev a územní nárůst jejich rozsahu významně akcelerován zejména velkoplošným rozpadem jak přirozených, tak pozměněných smrkových porostů a následnou sukcesí.“* Podle Zásad péče právě zvolený způsob péče povede ke vzniku nového a odolného lesa, jenž nebude ohrožen vnějšími činiteli tolik jako dřívější, svou skladbou nepůvodní les a jenž bude moci plnit i další mimoprodukční funkce, včetně zlepšování klimatu. Žalobce se sice opakovaně dovolává aktivních zásahů pro obnovu lesa, které by měly po požáru v roce 2022 následovat, ale ani on ve svých podáních nepředestřel konkrétní způsob, jak by se *za současného stavu* dalo dosáhnout popsání výsledku rychleji než přirozenou obnovou lesa. Zásady péče v žádném případě nechrání „mrtvou“ přírodu. Žalovaný ve vyjádření k žalobě vyložil, že na národní parky je třeba hledět jako na funkční celky s dynamikou vývoje v čase, nikoliv činit závěry podle aktuálního stavu dílčí fáze dlouhodobého vývoje; lesní ekosystém plní své funkce ve všech svých vývojových fázích. Nelze tak hovořit o „živém“ a „mrtvém“ lese, neboť i v případě uschlého horního stromového patra se stále jedná o funkční a živý ekosystém, jen v určité fázi svého vývoje; také ponechání dřevní hmoty k rozpadu je jedním z klíčových aspektů v rámci podpory a rozvoje přírodních procesů. Zároveň Správa vyložila, že po požáru v roce 2022 se les již začal obnovovat.

79. Soud pro nadbytečnost neprovedl žalobcem navrhovaný důkaz *Metodika stanovení přirozenosti lesů v ČR*, jež podle žalobce „nedává nic tušit o skutečném stavu, tedy zda se jedná o živé nebo mrtvé lesy.“ Dle soudu je toto tvrzení velice obecné a není zřejmé, proti čemu konkrétně žalobce brojí. Je totiž logické, že metodika nebude obsahovat konkrétní popis stavu ekosystémů; postačí, pokud je stav popsán v Zásadách péče (což bylo splněno).
80. Obdobně žalobce neprokázal, že nastavená péče porušuje § 6 zákona o životním prostředí, který definuje trvale udržitelný rozvoj společnosti jako *takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů*. Žalobce nedokládá, že Zásady péče k porušení tohoto ustanovení povedou. Samotná skutečnost, že trvalá péče je Zásadami péče deklarována pouze na 80 % území, sama o sobě nemá za následek, že rozvoj nebude trvale udržitelný.
81. Soud ve stručnosti dodává, že žalobcův argument, podle něž Zásady péče nejsou přijímány společně s úpravou zonace národního parku, je lichý, neboť se jedná o stav, který odpovídá tomu, že ZOPK nevznáší požadavek současné nebo časově blízké přijetí obou dokumentů. Vzhledem ke schválení zonace, tomu, že projednávání její změny lze zahájit až po 15 letech (§ 18 odst. 6) a tomu, že zásady péče jsou schvalovány na dobu 15-20 let, může se stát, že se období účinnosti obou institutů zcela nepřekrývá. Zároveň soud souhlasí se žalovaným, že ze ZOPK vyplývá, že Zásady péče představují koncepci s dlouhodobým konečným cílem ochrany přírody na území NP, naopak zonace vymezená ve vyhlášce o vymezení zón závazně upravuje současné nastavení péče o NP dle současného stavu ekosystémů a chráněných druhů. Pokud je tedy v současnosti bezzásahová přírodní zóna vymezena na mnohem menším území, než v budoucnu očekávaných 81% rozlohy NP, nejedná se o rozpor.
82. Pokud jde o použití zákona o lesích, podle § 22a odst. 1 ZOPK *jsou vlastníci povinni v lesích hospodařit tak, aby v nich byly zachovány nebo podporovány jejich přirozené ekologické funkce*. Žalobce však opět nedokládá, že nastavená péče je v rozporu s tímto ustanovením. Navíc povinnost se týká vlastníků, nikoliv Správy nebo žalovaného. Správa se pak užitím zákona o lesích zabývala na straně 88 Zásad péče. Citovala § 22a odst. 2 ZOPK, podle něž *při provádění péče o lesy zařazené do zóny přírodní a do zóny přírodě blízké se nepoužijí ustanovení jiného právního předpisu o povinnosti obnovovat a vychovávat lesní porosty, o lhůtách k zalesnění holin a o lhůtách k zajištění lesních porostů na lesních pozemcích, o povinném provádění meliorací a brazení bystrin v lesích ani ustanovení o povinném přednostním provádění nahodilé těžby. Při provádění péče o lesy zařazené do zóny přírodní a do zóny přírodě blízké se dále nepoužijí ustanovení jiného právního předpisu o povinném provádění opatření na předcházení nebo zabránění působení škodlivých činitelů a na odstranění nebo zmírnění jejich následků*, s výjimkou preventivních opatření proti vzniku lesních požárů. Správa dále vyložila, že v průběhu kůrovcové kalamity v roce 2018 došla k závěru, že pokračování asanačních zásahů (nahodilé těžby) by mělo zásadní vliv na zhoršení stavu lesních ekosystémů i předmětů ochrany. Z tohoto důvodu vedla správní řízení o omezení činnosti a stanovení takových podmínek, které zmírní negativní dopady probíhající kůrovcové kalamity na národní park a zároveň zajistí podmínky pro zachování předmětů ochrany v příznivém stavu. Ačkoliv tedy například dle § 32 zákona o lesích je povinností vlastníka lesa provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les (tedy i škůdců), dle § 16 odst. 2 ZOPK *je zakázáno vykonávat činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů*. Správa tak došla k závěru, že

v podmínkách kalamitního stavu a vývoje např. podkorního hmyzu, akcelerovaného klimatickými extrémami a limity lesnického provozu, by absolutní naplnění zákona o lesích způsobilo podstatné změny ve funkci a struktuře ekosystémů a byla by ohrožena i biologická rozmanitost na les vázaných druhů: „Rozšiřující se a na sebe navazující odlesněné plochy mají kumulativní vliv negativních dopadů v krajině, a proto je třeba pro zachování funkčních ekologických vazeb a příznivého stavu ekosystémů a jejich opětovné rychlejší obnovy dát přednost spontánním procesům před aktivním managementem ochrany lesa.“ (s. 88 Zásad péče).

83. Tento žalobní bod je značně obecný a v zásadě tvrdí, že proti škůdcům je třeba zasahovat a nelze zcela vyloučit použití zákona o lesích, ale neuvádí, jaká konkrétní ustanovení tohoto zákona by se měla v dané věci použít. Z žalobní argumentace je nicméně zřejmé, že žalobce označuje takřka celou úpravu obsaženou na straně 88 Zásad péče za nezákonnou a upozorňuje na to, že výluka pro použití zákona o lesích, obsažená v §22a ZOPK, se nevztahuje na zónu soustředěné péče.
84. S naposled uvedeným argumentem lze souhlasit. Použití těch ustanovení zákona o lesích vyjmenovaných v § 22a odst. 2 ZOPK v zóně soustředěné péče sice není na základě tohoto ustanovení vyloučeno, ale omezení pro jejich použití tvoří právě § 16 odst. 2 ZOPK, jenž je ve vztahu k zákonu o lesích *lex specialis*. Ani v této zóně tak nelze vykonávat činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů. Omezení použitelnosti zákona o lesích, provedené v Zásadách péče, tak vyplývá přímo z právních předpisů. Také v tomto bodě se střetává žalobcova představa o správné péči o národní park, jež stojí hlavně na aktivních zásazích, s představou Správy a žalovaného, kteří upřednostňují přirozené procesy v péči o národní park i při jeho obnově. Žalobce sice na mnoha místech tvrdí, že nastavený způsob péče národní park zdevastuje, ale nad rámec obecných tvrzení nepředestřel věcné argumenty a důkazy, podle nichž by taková péče odporovala právním předpisům či způsobila rozmnožení škůdců, jež by mohlo vést ke zničení lesů.
85. K žalobcem doložené *Fotodokumentaci Rynartic* je soud nucen konstatovat, že žalobce na tento důkaz připojený k replice k žalobě vůbec neodkazuje a soudu není tedy zřejmé, jaká jeho tvrzení tímto dokumentem mají být prokázána. Důkaz proto neprovedl.
86. Žalobce argumentuje tím, že odlesněná půda má oproti živému lesu podstatně horší vliv na klima v širokém okolí, neboť vytváří enormní množství tepla, a na podporu toho odkazuje na dokument *Efekt úhynu/ztráty vzrostlého lesa*. Toto tvrzení považuje soud za obecně známou skutečnost, kterou nezpochybňuje ani žalovaný. Žalobce však ve svých podáních z tohoto důkazu nedovozuje, že péče nastavená prostřednictvím Zásad péče bude mít za následek další úhyn lesa nebo že jím nebude dosažena jeho postupná obnova, jinými slovy že zasáhne do žalobcova práva na životní prostředí. Proto soud považoval provedení tohoto důkazu za nadbytečné. Rovněž pro nadbytečnost soud neprovedl ani žalobcem navržený důkaz – opatření obecné povahy ze 17. 2. 2025, z něhož dovozuje postavení Správy jakožto orgánu státní správy lesů vykonávající působnost v oblasti obecních úřadů s rozšířenou působností dle § 47 odst. 3 zákona o lesích. Postavení Správy v této oblasti totiž není sporné. Soud neprovedl jako důkaz ani dokument *Peněžní ohodnocení újmy způsobené požárem*, neboť je nesporné, že požár v roce 2022 způsobil značnou ekologickou újmu. Zároveň však žalobce nikterak nerozvíjí, co jiného konkrétnějšího tímto důkazem chce prokázat, a rovněž ve svých žalobních tvrzeních nikterak nehovoří ani o peněžním vyjádření ekologické újmy.

87. S ohledem na výše uvedené není vadou, že se Zásady péče výslovně nezaobírají otázkou, jaký vliv bude mít nastavená péče na klima. Tento požadavek nepatří mezi zákonné požadavky, proto postačí, že klima v tomto dokumentu vystupuje jako jeden z činitelů, který má na dané území vliv.

3.6. Protipožární opatření.

88. Žalobce namítá, že protipožární opatření jsou členěna podle zonace neodůvodněně, neboť obec Mezná sousedí s přírodní zónou a odstranění suchého dřeva bude provedeno v nedostatečné vzdálenosti. Rovněž uvádí, že hrozba plynoucí z odloženého suchého dřeva, které bylo ostatně příčinou krutosti požáru v roce 2022 a zdrojem požárního nebezpečí, se v Zásadách péče nijak neodráží, vyjma protipožárních opatření, jež však nejsou dostatečná.
89. Soud v první řadě uvádí, že dle žalobce požár v roce 2022 vznikl z důvodu chybného managementu Správy. To však není pro posouzení zákonnosti Zásad péče stěžejní; rozhodná je skutečnost, zda je řádně zmapován stav území a zda jsou nastavena taková opatření a takový management, aby k dalšímu požáru podobného rozsahu a ničivosti nedošlo. Management Správy lze pak posuzovat jen ve vztahu k obsahu Zásad péče; pro soudní řízení není podstatná žádná jiná činnost nebo nečinnost Správy, včetně jejího postupu před požárem či během něj. Také skutečnost, že před požárem se na území mohlo nacházet velké množství suchého dřeva, neznamená, že stejné podmínky na území panují i nyní. Jak soud již vyložil, správní orgány dostatečně zmapovaly stav území včetně stavu po kůrovcové kalamitě a po požáru v roce 2022. Konkrétně požár zohlednily jak při posouzení aktuálního stavu území, tak při nastavení vhodných opatření.
90. Do značné míry obdobnými námitkami se soud zabýval již ve věci 8 A 21/2025-78, kde obec Staré Křečany zastupovala stejná advokátka jako nynějšího žalobce. Soud shledal Zásady péče v tomto ohledu přezkoumatelné a poukázal na to, že v jejich Analytické části (oddíl 2.2.1.1) popisují význam ohně jako přirozeného činitele na území národního parku (pasáž citována v bodě 68 rozsudku).
91. V návrhové části (oddíl 3) se pak uvádí (podtržení doplněno):

„3.1 Postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů ochrany národního parku a předpokládaný termín jejich dosažení

Dlouhodobé cíle ochrany NP jsou definované ZOPK:

1. Zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národních parků a
 2. Zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území národních parků.“
- [...]

„Předpokládaný postup a způsob naplňování dlouhodobých cílů vychází ze současného vývoje ekosystémů, kdy do jejich stavu vstoupily přírodní činitele (zejména velkoplošné odumření smrku v důsledku kůrovcové gradace v letech 2018 až 2022 a následně rozsáhlý lesní požár na části této plochy), které významně nastartovaly procesy vedoucí ke zvýšení přirozenosti lesa.“

„3.3 Základní principy péče o předměty ochrany národních parků, členěné podle zón ochrany přírody národního parku, včetně řešení střetů plynoucích z odlišných nároků jednotlivých složek ekosystémů na potřebnou péči z hlediska priorit a cílů ochrany národního parku

Přehled činností umožněných zákonem ve všech zónách ochrany přírody

Ve všech zónách ochrany přírody lze provádět pouze taková opatření, která nejsou v rozporu s dlouhodobým cílem zóny, s výjimkou činností vyjmenovaných v zákoně č. 114/1992, o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“) v § 18a „Režim zón národních parků“.

Vyjmenované výjimečné a podmíněné činnosti umožněné ve všech zónách ochrany přírody, včetně zóny přírodní:

b) hašení požárů a provádění preventivních opatření proti vzniku lesních požárů podle zákona o požární ochraně; preventivní opatření lze provádět po předchozím projednání s orgánem ochrany přírody a při zohlednění cílů ochrany národního parku. [...]

„Hašení vzniklých požárů“

Hašení požárů, preventivní protipožární opatření a vytváření podmínek pro hašení požárů atp. probíhá v souladu s předpisy a dokumentací na úseku požární ochrany, přičemž za dokumentaci se považuje Krizový plán NP nebo podobný interní dokument Správy NP. Dokumentace bude obsahovat detailní údaje a požadavky z hledisek - minimalizace rizik, preventivní opatření, proveditelnost zásahu / přístupové komunikace, zdroje vody pro hašení, dělení lesa do „požárních úseků“ atd. Dokumentace bude pravidelně aktualizována ze strany Správy NP, a to jak z důvodu případných legislativních změn, tak z důvodu požadavků Správy NP nebo HZS.“

92. Základní principy péče o předměty ochrany národních parků v **zóně přírodní** jsou obsaženy v oddílu 3.3.1:

3.3.1.1 Lesní ekosystémy

Lesní ekosystémy v přírodní zóně nemají definované principy péče, jelikož je zde naplněn dlouhodobý cíl ochrany přírody: zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů. Vývoj přírodních lesních ekosystémů je v souladu s dlouhodobým cílem, bez ohledu na to, jakým způsobem se budou lesní ekosystémy spontánně měnit a transformovat v reakci na změnu přírodních podmínek.

Výjimku tvoří opatření vyjmenovaná v ZOPK v § 18a jako výjimečně umožněné činnosti, např. hašení požárů, likvidace vybraných invazních druhů, regulace početních stavů spárkaté zvěře aj. [...]

Disturbance

V přírodní zóně není do žádných disturbančních procesů zasahováno, kromě disturbancí ohněm. Hašení požárů je činnost umožněná ve všech zónách ochrany přírody, dle ZOPK. Disturbance ohněm je důležitým přírodním činitelem a přirozenou součástí dynamiky především skalních borů. Vzniknou-li požárem disturbované plochy, je dopad požáru na ekosystémy hodnocen jako součást přírodních procesů a je tedy v souladu s dlouhodobým cílem přírodní zóny.

Mrtvé dřevo

Veškeré dřevo je ponecháno k zetlení, s dřívím se nemanipuluje ani neodvážá, s výjimkou výjimečně povolených činností (§ 18 a zákona).

Obnova lesa

Pouze spontánní procesy. [...]

Preventivní protipožární opatření

Na základě výsledků studie „Analýza požárního rizika lesních ekosystémů v Národním parku České Švýcarsko a praktický návrh preventivních opatření minimalizující vznik požáru a jeho dopady na majetek, zdraví a životy osob na území NPČŠ a v jeho bezprostředním okolí“ (Beranová

et al. 2023) s přihlédnutím k lokálním podmínkám jsou Správou NP pro zónu přírodní navrhovaná níže v tabulce uvedená opatření:“

Následuje tabulka „3.3.1.1. Preventivní opatření redukující vznik požáru a jeho dopady pro zónu přírodní“, ze které vyplývá, že pro zajištění průjezdnosti pro požární techniku a bezpečnost osob lze kácet na základě podmínek stanovených OOP. Probíhá pravidelný prořez cest IZS pro průjezdnost. Rozsah je specifikován takto: „*Silniční komunikace a TZT (vyjma dočasně odznačených či uzavřených): kácení odumřelých a nestabilních stromů do vzdálenosti, která zajistí bezpečnost na cestě nebo místě. Cesty IZS, které nejsou TZT: zajištění pravidelného prořezu.*“ Je zde obsaženo také omezení pohybu návštěvníků při zvýšeném požárním nebezpečí: při výjimečných situacích (např. rozsáhlý požár) může být vyhlášen plošný zákaz vstupu do NP. Veškeré mrtvé dřevo je však ponecháno, omezeně může být redukce GND (geneticky nepůvodních druhů). Zvýšení zastoupení původních listnáčů aktivní obnovou se neprovádí. Pouze přirozené zmlazení.

93. V zóně přírodě blízké (část 3.3.2.) bude k zetlení ponecháno průměrně 50 % z celkové zásoby porostu. Mrtvé dřevo v pokročilé dekompozici je vždy ponecháno na místě. **Kácení stojících souší do 50 m od zastavěného území a sídel provádí se kácení stojících souší celoplošně.** Toto opatření nemusí být realizováno v porostech, kde je více než 70 % zastoupení listnatých dřevin. Technologicky nedostupné lokality mohou být řešeny odlišným způsobem. V tabulce 3.3.2.1 se dále uvádí: „*[L]ze kácet veškeré rizikové stromy a odvázet max. 50 % dřeva z plného zakmenění porostu. Průměrné množství ponechaného dřeva k zetlení je 200 m³/ha broubí různých dimenzí. Ponechává se veškeré dřevo v pokročilé fázi dekompozice a dřevo listnáčů a jedle. Pravidelný prořez cest IZS pro průjezdnost. [...] Kácení stojících souší ve vzdálenosti 50–250 m od zastavěného území a sídel: ANO, pouze v porostech s nadpolovičním zastoupením jehličnatých souší. Pokud jsou souše odumřelé 2 a více let, jsou ponechané ke spontánnímu rozpadu, nekácí se. Mrtvé dřevo na zemi ponechané k zetlení: Možnost redukovat mrtvé dřevo na zemi ponechané k zetlení pouze do vzdálenosti 250 m od hranice zastavěného území obce a sídel, přednostně GND; nesnižovat množství dřeva k zetlení v průměru pod 200 m³/ha broubí různých dimenzí a druhu dřevin; přednostně ponechávat listnáče a jedle. Nevyklízí se dřevo v pokročilé fázi dekompozice (nezapočítává se do celkového objemu), dřevo listnáčů a bazální části vývrátů s kořenovými baly. Redukce objemu ležícího dřeva se neprovádí v porostech listnáčů a ve smíšených porostech s převahou listnáčů.*“
94. V zóně soustředěné péče o přírodu pak platí (tabulka 3.3.3.1a), že „*lze kácet veškeré rizikové stromy a odvázet max. 50 % z plného zakmenění. Min. je ponecháno v průměru 100 m³/ha k zetlení. Ponechává se veškeré dřevo v pokročilé fázi dekompozice a dřevo listnáčů a jedle. Pravidelný prořez cest IZS pro průjezdnost. Kácení stojících souší do 50 m od zastavěného území a sídel: ANO, provádí se kácení stojících souší celoplošně. Toto opatření nemusí být realizováno v porostech, kde je více než 70 % zastoupení listnatých dřevin. Technologicky nedostupné lokality mohou být řešeny odlišně. Kácení stojících souší ve vzdálenosti 50–250 m od zastavěného území a sídel: ANO, pouze v porostech s nadpolovičním zastoupením jehličnatých souší. Pokud jsou souše odumřelé 2 a více let, jsou ponechané ke spontánnímu rozpadu, nekácí se. Mrtvé dřevo na zemi ponechané k zetlení: Možnost redukovat pouze do vzdálenosti 250 m od hranice zastavěného území obce a sídel, přednostně GND; ponechávat v průměru 150 m³/ha broubí různých dimenzí a druhu dřevin; přednostně ponechávat listnáče a jedle. Nevyklízí se dřevo v pokročilé fázi dekompozice (nezapočítává se do celkového objemu), dřevo listnáčů a bazální části vývrátů s kořenovými baly. Redukce objemu ležícího dřeva se neprovádí v porostech listnáčů a ve smíšených porostech s převahou listnáčů.*“

95. Soud dospěl shodně jako v rozsudku č. j. 8 A 21/2025-78 k závěru, že samotné Zásady péče tím, že do budoucna upravují plán počítající s bezzásahovostí až na 81 % území, žalobce přímo nezkracují na jeho veřejných subjektivních právech. Bezzásahovost neznamená požár. Samotné ponechání suchého dřeva na území národního parku, které sousedí se zastavěným územím a sídly, je ještě přímo neohrožuje. Žalobce sám uvádí, že tato sídla ohrožuje požár. Prvotní příčinou konkrétního požáru je přitom vždy člověk a jeho činnost: zápalka, nedopalek, ohniště, jiskra od vlaku atd.
96. Žalobce poukazuje na vliv ponechaného suchého dřeva na šíření a krutost požáru v roce 2022 a považuje jej za hlavní příčinu jeho krutosti. V odpovědi na tuto otázku se účastníci řízení neshodnou. Správa vyšla při zpracování Zásad péče ze studie *Jaké faktory ovlivnily vznik a šíření požáru v NP České Švýcarsko?* Ta dospěla na základě terénní analýzy a simulace k závěru, že na holínách, které by vznikly po vyklizení veškeré dřevní hmoty na plochách souší po kůrovcové kalamitě, by hořelo s podstatně vyšší rychlostí a intenzitou, a je otázkou, nakolik by se podařilo takový požár vůbec dostat pod kontrolu; pravděpodobně by se rozšířil na větší plochu, než tomu skutečně bylo. Holiny byly totiž překvapivě silně zasaženy požárem, a to i přes jejich „vyčištění“, tj. přes absenci stojících a ležících kmenů i potěžebních zbytků v podobě větví apod.
97. Závěry Správy opírající se o tuto studii zpochybňuje žalobce také poukazem na to, že nikdo z jejích autorů není odborníkem na požáry v přírodním prostředí, že odporuje logice a přírodním zákonům a nezohledňuje reálné okolnosti požáru. Tyto argumenty pro svou obecnost a nepodloženost neobstojí. Diskutovanou studii vytvořil kolektiv vedený prof. RNDr. J. H., CSc, z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR a České geologické služby a členy týmu byli odborníci mimo jiné z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR, Českého hydrometeorologického ústavu či IFER – Ústavu výzkumu lesních ekosystémů a dva konzultanti z *US Forest Service*, Missoula, Montana, USA. Studie obsahuje mimo jiné detailní fotodokumentaci z území národního parku po požáru a mnoho konkrétních dat popisujících stav území i průběh požáru. Vyslovené závěry jsou pak ve studii přezkoumatelně a logicky odůvodněny. Zde je třeba také připomenout, že u správních orgánů s ohledem na principy odbornosti a vymezení pravomocí platí předpoklad, že jsou vybaveny kvalifikovaným personálním aparátem i dalšími nástroji potřebnými k plnění úkolů stanovených zákonem (srov. obdobné případy v jiných oblastech práva, popsané například v rozsudcích NSS 10 Afs 24/2019 z 11. 6. 2015 a 2 Afs 167/2022 z 8. 8. 2023 nebo v rozsudku zdejšího soudu 10 A 99/2023 z 9. 11. 2023).
98. Žalobce dále odkazuje na *Analýzu požáru z roku 2022*, konkrétně na její strany 28-34 (kapitola „Charakter území a okolnosti předcházející vzniku požáru“). Z této části analýzy přitom vyplývá, že převážnou část území národního parku pokrývá lesní porost, který byl v minulosti zasažen kůrovcovou kalamitou a aktivní odstraňování odumřelých stromů napadených kůrovcem neprobíhalo. Suché dřevo tedy bylo jedním z faktorů, který přispěl k požáru. Je zde však rovněž uvedeno, že „rozvoji požáru přispělo i specifické proudění způsobené členitým terénem (rokliny, srázy), kde se opět projevil termodynamický efekt přesunu nahřátých objemů vzduchu. Tvorba ohnisek, které dlouhodobě skrytě hořely, způsobila i vysoká výška hrabanky a kameny, které akumulovaly teplo vyvinuté požárem.“ Mezi okolnostmi mající vliv na požár patřily „i dlouhodobě přetrvávající sucho a výskyt vysokých teplot na území České republiky, v případě lokality NP i nárazový vítr“ (s. 34).
99. Na podporu svého přesvědčení o významu suchého dřeva pro rychlost šíření a krutost požáru odkázal žalobce také na internetový článek *Výpočet experta: Požár v Českém Švýcarsku*

byl 5x horší, než kdyby Správa parku odklidila kalamitní smrky. K tomuto důkazu je třeba předně uvést, že nejde o odborné vyjádření ani o znalecký posudek ve smyslu § 127 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, které jediné mohou v soudním řízení sloužit jako zdroj odborných znalostí. Obecně mohou jako důkaz sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věc (§ 125 o. s. ř.), ale vyjádření soukromé osoby nemůže zpochybnit odborné závěry k tomu příslušného správního orgánu, jelikož neskýtá zákonem vyžadované záruky nestrannosti, odbornosti či poučení o následcích poskytnutí úmyslně nepravdivého posudky, jaké jsou spojeny s vyjádřením orgánu veřejné moci či posudku soudního znalce. Totéž pak platí o dokumentu *Faktory ovlivňující vznik a šíření požáru*, jež žalobce zaslal soudu bez jakéhokoli komentáře a u nějž nebyl při jednání s to sdělit, co konkrétně z něj dovozuje. Soud tedy přečetl při jednání jeho závěr, z nějž vyplývá, že autor dokumentu souhlasí s tím, že přítomnost suchého dřeva požár urychlila a zesílila, a uvádí, že lesnímu požáru nelze zabránit, ale území musí být spravováno tak, aby požár způsobil co nejmenší škody. Oba tyto důkazy jsou navíc poměrně stručné a zaměřují se na dílčí, byť významný aspekt proběhlého požáru; nehodnotí jej všestranně jako studie týmu vedeného prof. H. či *Analýzu požáru z roku 2022*.

100. Na základě provedených důkazů nelze jednoznačně zodpovědět otázku, jaký vliv na rychlost šíření a krutost požáru v roce 2022 měla přítomnost suchého dřeva v národním parku. Pro nynější věc to však není stěžejní. Jádrem tohoto řízení totiž není posouzení zákonnosti postupu Správy před požárem v roce 2022; přezkum Zásad péče nespočívá v tom, zda Správa před třemi lety mohla za to, jak se požár v roce 2022 na území národního parku šířil. Důležité je, zda je nynější péče o Národní park České Švýcarsko nastavena v Zásadách péče v souladu se zákonem. Z obsahu správního spisu a provedených důkazů vyplynulo, že suché dřevo tak podle této analýzy nebylo jedinou ani převažující příčinou rychlého šíření a krutosti požáru, ale pouze *jednou* z příčin. Soud má proto za to, že ponechání suchého dřeva by do práv žalobce mohlo zasáhnout pouze ve spojení s dalšími okolnostmi, mimo jiné s nedostatečnou požární ochranou.
101. Ze shora uvedeného je jednoznačně zřejmé, že Zásady péče obsahují řadu preventivních protipožárních opatření, jež do nich byly zapracovány v reakci na uplatněné připomínky a s využitím poznatků získaných při požáru v roce 2022. Různý typ těchto opatření v jednotlivých zónách národního parku pak logicky odráží odlišný aktuální stav i účel jednotlivých zón a v návaznosti na to nastavený způsob péče v těchto zónách, včetně odlišné míry bezzásahovosti. V tomto přístupu soud nespatřuje principiálně žádnou vadu, naopak odpovídá platné právní úpravě.
102. Zásady péče předně připouštějí zásahy v národním parku kvůli požární ochraně, a to ve všech zónách včetně té „nejvíce bezzásahové“ přírodní, přičemž požární ochrana má být upravena ve zvláštní samostatné **dokumentaci na úseku požární ochrany**, která bude obsahovat detailní údaje a požadavky z hledisek: minimalizace rizik, preventivní opatření, proveditelnost zásahu / přístupové komunikace, zdroje vody pro hašení, dělení lesa do „požárních úseků“ atd. V této souvislosti nutno zmínit, že ze Zápisu z jednání Rady NP dne 5. 12. 2024 vyplývá, že připomínky HZS byly uspokojivě projednány s tím, že strategie konkrétních protipožárních opatření bude řečena v samostatném dokumentu. Také důvodová zpráva k § 38a ZOPK přibližuje, že „*obdobně jako u plánů péče nebudou zásady péče závazné pro fyzické a právnické osoby, půjde o odborný a koncepční dokument správy národního parku.*“ Primárním cílem zásad péče tak zjevně není stanovení konkrétních protipožárních opatření.

103. Pro úplnost soud podotýká, že žalobce závěrem doplnění žaloby namítl, že Správa v návaznosti na požár v roce 2022 neučinila žádná preventivní opatření, která zabránila riziku dalšího požáru; jde především o nedostatečnou průchodnou síť protipožárních cest, nedostatek vody jako hasicího prostředku, nedostatečný monitoring „megatun“ hořlavého materiálu a nulovou sanaci enormní požární hmoty v těsné blízkosti obcí. Tato konkrétní protipožární opatření nejsou předmětem zásad péče o národní parky. Při soudním jednání 17. 7. 2025 žalobce připustil, že Správa určitá protipožární opatření přijímá, soud proto provedl pro doplnění kontextu dokazování o dva dokumenty dostupné na webových stránkách Správy. Z článku *I ve druhém roce po rozsáhlém požáru v národním parku České Švýcarsko patří prevence k prioritám. Příroda se obnovuje* lze zjistit, že Správa od požáru přijala řadu bezpečnostních a protipožárních opatření. Například provedla bezpečnostní těžby a vytěžené plochy v okolí obcí jsou uměle zalesňovány listnatými dřevinami, rozmístila doplňkové zdroje hasební vody, pořídila speciálně vyvinuté vzdouvací přepážky, které umožňují zvýšit hladinu menších vodních toků a personálně posílila stráž přírody a zvětšila jejich materiální vybavení. V obdobích se zvýšeným rizikem požárního nebezpečí pak Správa automaticky aktivuje monitorovací hlídky. Totéž vyplývá z dokumentu *Opatření pro snížení rizika vzniku požárů přijatá v letech 2022-2024*, jenž na mapách znázorňuje, kde došlo k těžbě souší a redukci dřevní hmoty v okolí obcí, a konkretizuje jednotlivá opatření. Žalobce tak jistě má pravdu v tom, že následkem požáru musela Správa přistoupit k nějakým opatřením, ale mýlí se v tom, že tak musela učinit pouze prostřednictvím Zásad péče.
104. Dle názoru soudu Zásady péče odpovídají zákonným a podzákonným požadavkům na jejich obsah a neuvedení dalších údajů nepoškozuje žalobcovo právo na včasné a úplné informace o životním prostředí. V tomto ohledu je třeba znova připomenout, že Zásady péče jsou zpracovávány především za účelem stanovení „rámcových zásad péče“ na dobu 15 až 20 let, tedy předpokládá se u nich určitá míra obecnosti a stručnosti. Ačkoliv samozřejmě musí mít odborný podklad a vycházet z údajů o dosavadním vývoji a současném stavu ekosystémů národních parků a jejich zón, nejedná se o vyčerpávající analýzu minulého ani současného stavu národního parku. Správa nicméně na připomínky vyjadřující obavu z požáru a přítomnosti suchého dřeva zareagovala, a i na základě poznatků získaných při požáru v roce 2022 přijala konkrétních opatření, jež jsou součástí Zásad péče, a žádný z důkazů předložených žalobcem neprokazuje, že tato opatření nejsou dostatečná. Žalobce při jednání vyjádřil přesvědčení, že by množství suchého dřeva ponechaného v národním parku mělo být nižší (90 m³/ha) a jeho nejkratší vzdálenost od obce Mezná vyšší (nestačilo by ani 300 metrů), ale tyto konkrétní požadavky nepodepřely patřičnými odbornými podklady, zejména s ohledem na přijatá protipožární opatření jako celek. V tomto ohledu tak není mezi žalobcem tvrzeným zásahem a zkrácením na jeho právech dostatečně silná příčinná souvislost. Nebyla tak splněna pátá podmínka algoritmu přezkumu žalovaného zásahu.
105. Nad rámec nezbytného odůvodnění soud podotýká, že již v rozsudku č. j. 8 A 21/2025-78 uvedl, že za zásah do žalobcových práv by bylo možno *hypoteticky* považovat nevydání dokumentace na úseku protipožární ochrany předpokládané v Zásadách péče, která má podrobně řešit právě otázku požární ochrany. Žalobce sice u jednání zmínil, že tento dokument ještě nebyl vydán, avšak takto zásah v průběhu soudního řízení nedefinoval: nebrazil proti nečinnosti při vydání tohoto dokumentu, ani nepožadoval jeho vydání, ale navrhl výlučně zrušení Zásad péče.

3.7. Právo žalobce na příznivé životní prostředí a informace o něm.

106. Soud shrnuje, že z tvrzení ani z listin doložených žalobcem nevyplývá negativní efekt schválených Zásad péče na životní prostředí. Obě strany sporu verbalizují svoji snahu o uchování a ochranu životního prostředí, nicméně liší se v názorech na to, jakým způsobem toho nejlépe dosáhnout, k čemuž každý odkazuje na množství různých podkladů, které názorově odpovídají jejich představám. Vodítko, jaký způsob péče o národní parky preferovat, poskytuje zákon, který jako dlouhodobý cíl ochrany národních parků stanoví zachování nebo postupnou obnovu přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národních parků, a dále zachování či postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území. Dle názoru soudu takového způsobu péče o národní park schválené Zásady odpovídají, a proto do práva na příznivé životní prostředí enviromentálního spolku jakožto „advokáta přírody“ zasaženo nebylo. V tomto ohledu lze poukázat také na absenci přesvědčivých důkazů, které by dokumentovaly to, že schválení Zásad péče je či bude příčinou negativního vlivu na příznivé životní prostředí. Soud rovněž konstatuje, že žalobce nikterak nerozvedl svoji námitku stran porušení jeho práva na informace o životním prostředí. Soud touto optikou obecně konstatuje, že neshledal ani porušení tohoto žalobcova práva.
107. Žalobce v závěru soudního jednání vyjádřil přesvědčení, že úprava obsažená v § 15 (národní parky) a § 18a (režim zón národních parků) je protiústavní. Nijak však nespecifikoval, v čem tuto protiústavnost spatřuje. S ohledem na žalobní argumentaci se tak lze jen domnívat, že má spočívat v popření jeho veřejného subjektivního práva na příznivé životní prostředí a na informace o něm. Z výše předestřené podrobného výkladu soudu je však zřejmé, že do těchto práv nebylo zasaženo Zásadami péče, a tím méně samotnými ustanoveními ZOPK, na jejichž základě byly Zásady péče vydány. Samotný účel národních parků, jímž je především zachování nebo obnova přirozených ekosystémů, v rozporu s Ústavou není, jelikož sám o sobě do práva na příznivé životní prostředí přímo nezasahuje. Konkrétní parametry péče o národní park, které žalobcům vadí (zejména množství ponechaného dřeva a nedostatek zásahů v přírodní zóně parku), nevyplývají přímo ze ZOPK, ale odvíjejí se od konkrétního obsahu zásad péče i dalších navazujících dokumentů (zákon například nepředepisuje, v jaké vzdálenosti od zastavěného území a lidských sídel se má nacházet přírodní zóna národního parku). Soud tak neshledal důvod, aby předkládal Ústavnímu soudu návrh na zrušení uvedených zákonných ustanovení.

4. Závěr a náklady řízení.

108. Soud shledal, že žalobce v dostatečné míře netvrdil a neprokázal, že schválení Zásad péče zasáhlo do jeho veřejných subjektivních práv, zejména práva na příznivé životní prostředí. Zásady péče odpovídají zákonu i prováděcím předpisům, a tedy i dlouhodobým cílům, které mají reflektovat. Správa zmapovala stav území a ekosystémů, zvolila zákonnou péči o NPČŠ a v dostatečné míře se věnovala i protipožárním opatřením. Změny návrhu byly provedeny výhradně v reakci na uplatněné připomínky, a důvodem pro opakování připomínkovacího řízení nebylo, že Správa při jejich vypořádání zohlednila i poznatky získané při požáru v roce 2022. Vzhledem k tomu soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.
109. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce ve věci úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a žalovanému nevznikly žádné náklady nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, a to v tolika vyhotoveních (podává-li se v listinné podobě), aby jedno zůstalo soudu a každý účastník dostal jeden stejnopis. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz v rámečku Rychlé odkazy – Úhrada soudních poplatků.

Praha 24. července 2025

JUDr. Jaromír Klepš v.r.
předseda senátu